



# ISKRA

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE »ISKRA« – KRANJ



# 6-7

1958





ISKRA

glasilo delovnega  
kolektiva  
tovarne elektrotehničnih  
in finomehaničnih  
izdelkov

»Iskra« Kranj

1 9 5 8

št. 6-7

avgust—september

Izdaja:

Upravni odbor

Ureja:

Uredniški odbor

Odgovorni urednik:

Jaka Vehovec

Kranj, Struževo 50

Naslov uredništva:

Tovarna »Iskra«

Gorenja Sava 6

telefon 231

(interna 425)

Naslovna slika:

Naši najmlajši na morju

Riko Poženeš

Klišaje izdelala:

klišarna ČP »Gor. tisk«

Kranj

Tisk:

ČP »Gorenjski tisk«

Kranj

Naklada:

3300 izvodov

LETNIK IV.

## VSEBINA

- Gorenjski sejem
- 5. zasedanje DS — J. V.
- Ob petletnici
- Proizvodnost — Ing. Lojze Grčar
- Polletni družbeni plani občine in sindikati —  
B. Kryštufek
- Premijski pravilnik je revidiran
- Čemu propaganda — Milan Štok
- Naš odnos do proslav — SIS
- Kako bomo letos gospodarili — Dipl. oec. Janko Kralj
- Brazilija in Brazilci (intervju z ing. Balohom)
- Pogled na stanje svetovnega trga — Dipl. oec.  
Stane Istenič
- Izlet v Kumrovec - lepo doživetje — F. B.
- Konferenca ZK v IKŠ Iskra — Milan Živkovič
- Takšne ekskurzije si še želimo — Milan Živkovič
- Sedmorica iz Industrijske šole Iskra
- Sličice iz Ankarana (junij 1958) — SIS
- Nasvidenje v atomskih toplicah — Pri
- Še ena o malici — M. M.
- Obračun poslovanja za I. polletje 1958
- Zanimivosti iz tehnike
- Šef
- Šport
- Sadje v prehrani — Marija Sušnik
- Personalna kronika



Letošnji  
Gorenjski sejem  
je manifestiral  
lepote Gorenjske  
in njeno  
gospodarsko moč

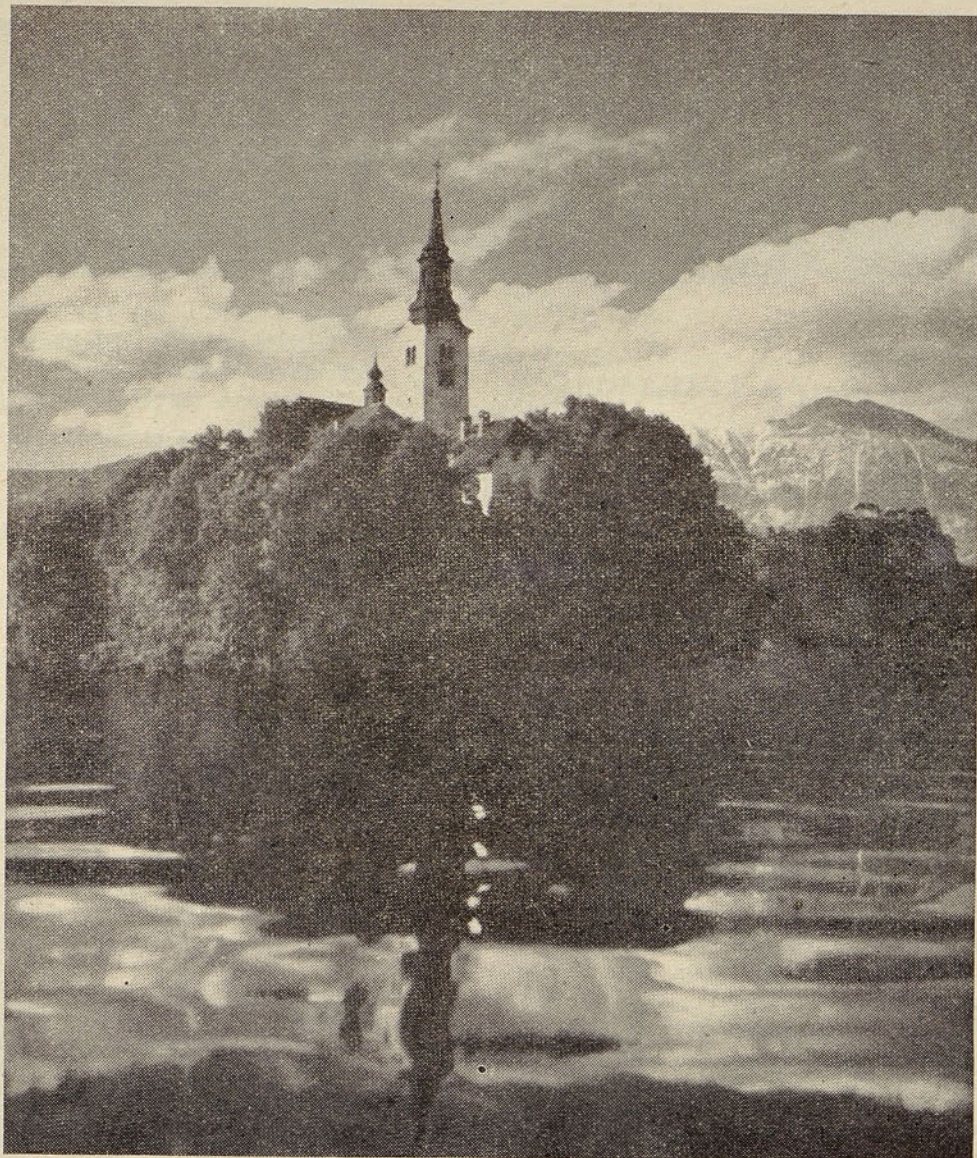


Foto: Marjan Černe



Naš razstavni  
prostor na  
letošnjem  
Gorenjskem sejmu

Foto: Exportprojekt



## 5. ZASEDANJE

Poročilo UO je vsebovalo podatke o poteku rekonstrukcije. V našem podjetju so bile v zadnjem času sklenjene pogodbe s predstavniki nemških podjetij, ker se je skrbelo za to, da se čim več pogodb sklene v podjetju. Pogodbe v vrednosti 1 milijona nemških mark so bile ugodno sklenjene za naše podjetje, ker je bil dosežen precejšen popust. V zvezi z rekonstrukcijo pa je UO odobril nekaj nujnih potovanj v inozemstvo.

Zaradi velikega števila prošenj za odobritev izrednih plačanih dopustov preko 7 dni je upravni odbor sprejel sklep, da se bo izredni plačani dopust odobril samo v naslednjih primerih:

1. Zaradi strokovne izpopolnitve, kolikor je to v korist podjetja.
2. Zaradi družbenih obveznosti (gradnja avtoceste in slične akcije).
3. Zaradi težkih socialnih prilik (bolezni v družini).
4. Zaradi tekmovanj vrhunskih športnikov republiškega in zveznega merila.

V vseh ostalih primerih bo upravni odbor odobril izredni neplačani dopust, in to največ do enega meseca, kolikor bo za to podano pozitivno mnenje šefa oddelka.

Na zasedanju je bilo poročano tudi o prevzemu obrata v Otočah. V podjetju je bilo v ta namen razdeljeno delo za sestavitev tehničnega elaborata. Predvideno je, da bo celotni elaborat predložen komisiji Izvršnega sveta LRS v mesecu septembru t. l.

Od ObLO je UO prejel dopis o zaračunavanju prevoza s privatnimi avtomobili za službene potrebe. Vsak tak potni nalog mora po sklepu UO odobriti direktor podjetja, v skladu z lestvico za obračunavanje takih voženj.

V zadnjem času dobiva UO številne predloge za ustanovitev novih delovnih mest in za povečanje števila zaposlenih na obstoječih delovnih mestih. Z ozirom na razmeroma precejšnje število novozaposlenih v I. polletju je UO sklenil, da do nadaljnega ukine potrjevanje novih delovnih mest in povečanje zaposlenih, razen v izjemnih primerih (ukinitve delovnega mesta itd.). Razen tega se opaža tudi fluktuacija delavcev iz podjetja v podjetja. Zaradi tega je UO sprejel naslednje sklepe:

1. Naše podjetje odslej ne bo sprejemalo v službo nobenih delavcev, ki zaradi boljših materialnih pogojev pri nas, zapuščajo druga podjetja.

2. V nobenem primeru se novo sprejete delovne sile ne sme zaposliti direktno v montažah, temveč v produkciji.

Iz produkcije pa se lahko delavci premeščajo v montaže.

3. Kolikor Zavod za socialno zavarovanje ne ukine dopolnilnega prispevka za našo tovarno, bomo prisiljeni sprejemati samo zdravstveno sposobne delavce.

Upravni odbor je razpravljal tudi o problematiki stanovanjske gradnje, ker kljub temu, da so sklenjene pogodbe z Zavodom za stanovanjsko izgradnjo, 16 stanovanjski blok v letošnjem letu ne bo vseljiv. Sedaj se zida drugo nadstropje, dokončne izgradnje pa torej ne moremo pričakovati v letošnjem letu. Na seji UO Zavoda za stanovanjsko gradnjo smo z razporeditvijo dobili še 26 stanovanj, ki bodo prav tako vseljiva v letu 1950.

V poročilu UO je bilo navedeno tudi vprašanje naše udeležbe v konzorciju 1., o čemer je DS sklepal že lansko leto. Pripravljeni načrti predvidevajo občutne spremembe na območju naše tovarne. UO je bil mnenja, da je potrebno pri dokončni izgradnji predvidenih objektov konzorcija 1 upoštevati naslednje:

1. Kolikor bo restavracija izločena iz tovarniškega območja, je treba v tovarniškem prostoru zgraditi nov objekt, ki bo služil predvsem za razdeljevanje toplega obroka.

2. Z ozirom na nameravano razširitev ceste bi morala biti izvedena premestitev čistilne naprave ob Savi.

3. Dobiti bi morali nadomestitev za stavbo propagandnega oddelka in za internat industrijske šole, ki ju bo po načrtu treba podreti.

4. Dobiti bi morali nadomestitev za izgubljena stanovanja v »mlinčku«.

5. Z ozirom na 4 provizorije na Gorenji Savi bi morali premakniti bunkerje za premog v smeri proti Planiki.

Upravni odbor je razrešil dolžnosti vršilca dolžnosti finančnega direktorja tov. Slavka Faturja in imenoval na delovno mesto finančnega direktorja dipl. oec. Janka Kralja, dosedanjšega šefa stroškov-



nega računovodstva. Tov. Kralj je v Iskri zaposlen od leta 1946. Pri svoji odločitvi je UO upošteval, da se na vodilna delovna mesta postavljajo predvsem delavci iz podjetja. Tov. Kralj ima ustrezno strokovno izobrazbo in bo po mnenju UO lahko opravljal zaupano mu vodilno delovno mesto.

Nadalje je UO v svojem poročilu poročal o ukrepih za letovanje v Mošćenički Dragi in o preureditvi našega paviljona v Zagrebu, ker nismo zadovoljni niti z lokacijo še manj pa z izgledom paviljona.

Uprava Zagrebškega velesejma sicer priznava, da del razstavnega prostora, kjer se nahaja naš paviljon ne bo v kratkem predstavljal centra vele-

varianti A 3,250.000 din, po varianti B pa 5 milijonov 320.000 din. Uprava zagrebškega velesejma nam je s svoje strani dala predlog za preureditev paviljona, vendar podjetje ni sporazumno, ker se z njihovim načrtom situacija bistveno ne bo v ničemer popravila. Upravni odbor je sklenil, da zadolži komercialni sektor, naj razišče zadevo glede preureditve tega paviljona in naj zagotovi možnosti in oblike finansiranja, kakor tudi vse ostale podrobnosti v zvezi z adaptacijo paviljona s tem, da nas 1 m najete površine ne sme stati več kot v normalnem paviljonu.

Živahna razprava se je razvila o sklepu UO o izhodih delavcev iz podjetja. Mnenja o tem ali naj se privatni izhodi plačujejo ali ne, so bila deljena. UO je smatral, da bi kazalo zadržati sedanji način s tem, da je treba postaviti v enakopraven položaj vse člane kolektiva. Izdelati pa je potrebno evidenco tako izgubljenih ur po oddelkih, kar bo služilo za nadaljnje ukrepe v tej smeri. UO bo v bodoče mesečno zahteval poročila o privatnih izhodih iz podjetja. Šefi oddelkov pa bodo morali privatne izhode dovoljevati samo v opravičljivih primerih.

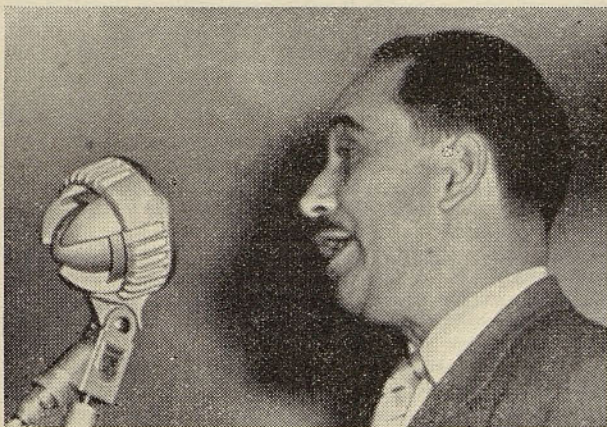
Delavski svet je odobril sindikalni organizaciji v podjetju dotacijo v znesku 688.780 din, ki so namenjena za kulturno dejavnost in organizacijo izletov.

Odobreno je bilo tudi nekaj novih delovnih mest v orodjarni, finančnem sektorju, sekretariatu in komercialnem sektorju. Delavski svet je potrdil tudi predlog za odpis nekurantnega materiala v znesku 235.586 din in sprejel predlog UO o praznovanju 22. julija. Delavski svet je odobril tudi izplačilo osebnih dohodkov nad tarifnim pravilnikom. V razpravi je bilo sproženo vprašanje obračuna premij za zadnje četrletje, kar bo po sklepu delavskega sveta izvedlo po potrjenem zaključnem računu. Delavski svet je ugodil pritožbi mladincev, ki so se udeležili mladinskih prireditev v Prištini in jim odobril plačani dopust. Restavraciji je delavski svet odobril nabavo dvokolesa, triciklja in hladilnika.

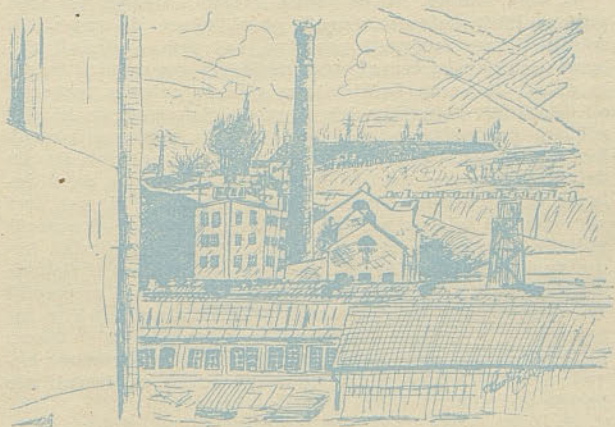
J. V.

## Ob petletnici

1. septembra t. l. je preteklo pet let odkar je bil za glavnega direktorja našega podjetja imenovan tov. Silvo Hrast. Čeprav to ni dolga doba, je vendar ISKRA v tem času dosegla lepe uspehe, ki so primer prizadevnosti in sposobnosti delovnega kolektiva kakor tudi njegovega vodstva. Ko to z zadovoljstvom ugotavljamo, želimo glavnemu direktorju obilo uspehov pri nadaljnjem delu in vodenju našega podjetja.



sejma in predlaga, da se paviljon na sedanji lokaciji pravilno preuredi. V tej zvezi so že izdelane idejne skice, vendar je treba razčistiti vprašanje, ali bo na te idejne skice dala soglasnost uprava zagrebškega velesejma in kdo bo nosil stroške preureditve. Izdelani sta dve varianti, od katerih znašajo stroški po





# PROIZVODNOST

V času od 31. 3. do 15. 4. je bil v Beogradu seminar, ki ga je vodil dr. Raymond Richman, profesor za politično ekonomijo na univerzi v Pittsburgu. Dr. Richmana je najela evropska organizacija za produktivnost, katere član je tudi Jugoslavija. Pred tem je imel dr. Richman enak seminar v Rimu. Na tem seminarju je bil prisoten tudi član zveznega zavoda za produktivnost, ki je dr. Richmana naprosil, da bi sličen seminar vodil tudi v Jugoslaviji.

Dr. Richman je definiral proizvodnost kot odnos med proizvodnjo in enim ali več faktorji, ki omogočajo proizvodnjo. Glavni faktorji so: delo, kapital in prirodna bogastva.

Cilj seminarja je bil, pokazati merjenje produktivnosti in njeno koriščenje. Ako hočemo povečati produktivnost, moramo najprej vedeti kaj se dogaja, kaj kdo dela in potem znati te podatke pravilno koristiti, kajti produktivnost ni abstrakten pojem, ampak ga je treba povezati s podjetjem.

Ker je delo najbolj važen faktor produktivnosti, je treba ravno na delovno silo polagati največ pažnje. Da bo to jasno, vzemimo enostaven primer.

Vzemimo na primer posestvo z 100 ha površine. Če bi na takem posestvu delal le en delavec, bi pridelal le 1000 kg pšenice, če bi delala dva delavca 2500 kg in tako dalje kot sledi iz razpredelnice:

|                      |         |
|----------------------|---------|
| 1 delavec . . . . .  | 1000 kg |
| 2 delavca . . . . .  | 2500 kg |
| 3 delavci . . . . .  | 4200 kg |
| 4 delavci . . . . .  | 5600 kg |
| 5 delavcev . . . . . | 6600 kg |
| 6 delavcev . . . . . | 7200 kg |
| 7 delavcev . . . . . | 7300 kg |
| 8 delavcev . . . . . | 7300 kg |

To se pravi, da bi imeli povprečno proizvodnjo:

|                               |         |
|-------------------------------|---------|
| pri enem delavcu . . . . .    | 1000 kg |
| pri dveh delavcih . . . . .   | 1250 kg |
| pri treh delavcih . . . . .   | 1400 kg |
| pri štirih delavcih . . . . . | 1400 kg |
| pri petih delavcih . . . . .  | 1320 kg |
| pri šestih delavcih . . . . . | 1200 kg |
| pri sedmih delavcih . . . . . | 1043 kg |
| pri osmih delavcih . . . . .  | 912 kg  |

Iz tega vidimo, da je produktivnost največja pri treh oziroma štirih delavcih. Seveda pa ni rečeno, da smo s tem izkoristili vse možnosti posestva, saj tudi naslednji delavci doprinašajo, čeprav vsak naslednji vse manj. Pri tem je važno, da vemo, če bi bilo mogoče te delavce preko tri ali štiri bolje zaposliti kje drugje. Ako vemo, da bi bila njihova produktivnost na drugem delu višja, potem jih bomo premestili. Na vsak način bi v tem primeru število delavcev bilo med štiri in sedem, saj vidimo, da osmi delavec ni ničesar doprinesel. Katero število, štiri, pet, šest ali sedem bi bilo pa najbolj pravilno, pa zavisi od mnogih vplivov. Če nam n. pr. primanjkuje zemlje (kapitala), bomo nastavili več delavcev, pa vemo, da bi nam ti delavci drugje delali z višjo produktivnostjo, jih bomo premestili tja, posebno ako nam primanjkuje delovne sile (polna zaposlenost). V deželah, ki razvijajo industrijo, bi v takem primeru črpali delovno silo iz kmetijskih predelov. Seveda je pa pri takih premestitvah potrebno upoštevati vse gornje navedbe.

Gornja izvajanja bi torej lahko izrazili z naslednjim stavkom: produktivnost dela zavisi od najboljšega odnosa med kapitalom in delom.

Seveda pa produktivnost zavisi še od tehnoloških faktorjev: kvalitete sredstev in delovne sile, metod dela, tehnike in organizacije proizvodnje. Ako smo n. pr. čas izdelave pri gotovih izdelkih zmanjšali za 10%, potem je mogoče:

1. povečati proizvodnjo teh izdelkov za 10 %,
2. povečati prosti čas za 10%,
3. povečati proizvodnjo na drugih izdelkih, povečati n. pr. proizvodnjo izdelkov za široko potrošnjo, ali
4. povečati nezaposlenost, kar bi bilo neracionalno.

Isti primer kot smo ga navedli zgoraj, se pojavlja povsod v industriji. Z enim delavcem na gotovem stroju bomo dosegli gotovo proizvodnjo. Ako pa je stroj drag, ali pa, da poleg tega predstavlja ozko grlo v proizvodnji, ga bomo verjetno bolje izkoristili s tem, da bomo dodelili še enega delavca. Ta delavec naj bi bil v pomoč pri pripravljanju materiala ali bi pa vskočil v primeru, če bi bil prvi delavec odsoten. S tem sicer ne bi dosegli dvojne proizvodnje, vendar bi pa upoštevajoč poleg tega ceno stroja, bila produktivnost višja. Pri merjenju produktivnosti torej lahko upoštevamo le en faktor (specifična produktivnost) le tedaj kadar drugi faktorji bistveno ne vplivajo. Če pa se menjajo vsi faktorji, moramo upoštevati vse (skupna produktivnost), ker bi sicer lahko prišli do napačnih rezultatov. Na primer: tovarna nabavi nove drage stroje, potem bi bilo napačno meriti produktivnost le s povprečno proizvodnjo na posameznika. Pri takem merjenju bi sigurno prikazali znatno povišanje produktivnosti, ki bi bila pa problematična, ako bi upoštevali večjo vrednost osnovnih sredstev, saj nam je znano, da je kapital tudi delo.

Ce podjetje izdeluje le en izdelek, je merjenje produktivnosti enostavno. Lahko se meri kar v fizikalnih enotah, na primer v kosih, tonah ali metrih. Ako pa podjetje proizvaja več izdelkov, potem je treba uporabiti sistem ponderiranja. Lahko se pa produktivnost meri tudi z vrednostjo, vendar je treba v tem primeru vzeti stalne cene. Vendar pa ni dovolj, da mi kontroliramo le direktno delo. Treba je kontrolirati tudi režijska delovna mesta, posebno pa vodilno osebje (predelavce, mojstre in vodje oddelkov), ako je njihovo delo produktivno. Pri vodilnih osebju je potrebno ugotoviti ali res delajo dela, ki so v skladu s funkcijo delovnega mesta ali pa mogoče opravljajo tudi druga rutinska dela, ki bi jih lahko opravljal kdo drugi. Nadrejeni morajo kontrolirati, kaj delajo njihovi podrejeni, pa tudi vsak nadrejeni mora sam sebe kontrolirati.

Kolkor podjetje proizvaja več različnih izdelkov, je mogoče proizvodnost meriti na ta način, da za poedine izdelke uporabimo koeficiente, ali pa da ponderiramo izdelavni čas in proizvodnjo poedinih izdelkov.

Vzemimo primer: Neko podjetje je v gotovem obdobju proizvedlo:

1000 kosov boljših sraje, kjer je porabilo 4 ure za kos in 5000 kosov delovnih sraje, kjer je porabilo 2 uri za kos.

V naslednjem obdobju je proizvedlo:

2000 kosov boljših sraje in porabilo 3,5 za kos

in 4000 kosov delovnih sraje in porabilo 2,5 ure za kos.

Za prvo obdobje bi bil račun ta-le:

$$\frac{(1000 + 4) + (500 \times 2)}{6000} = 2,3 (= 100\%)$$

Za drugo obdobje pa:

$$\frac{(2000 \times 3,5) + (4000 \times 2,5)}{6000} = 2,83$$

V drugem obdobju je torej produktivnost padla in sicer od 100 na 81 (2,3 : 2,83). Tu smo uporabili fizični ponder. Enak račun bi lahko napravili z vrednostnim ponderjem, ki bi nam pokazal še bolj realen indeks.

Kadar hočemo produktivnost meriti z vrednostnimi pokazatelji, je najbolj pravilno, da upoštevamo dodatno vrednost. Pod dodatno vrednostjo razumemo vsoto



dela in kapitala. Dodatna vrednost nam da posebno pravilno sliko zato, ker sta delo in kapital najbolj važna faktorja proizvodnje. Če smo namreč povečali produktivnost s tem, da smo nabavili nove stroje, nismo upravičeni izplačevati premij na račun večje produktivnosti, čeprav se je proizvodnja na poedincea dvignila.

Z ozirom na gornje, lahko podamo ta-le primer:

Z enim strojem smo z dvema delavcema proizvedli 10.000 kosov, to se pravi 5.000 kosov na delavca, če pa upoštevamo, da je amortizacija stroja enaka plači enega delavca, je bilo proizvedeno le 3.333 kosov na delavca. Ko smo nabavili še en stroj, ki je bolj avtomatiziran, smo proizvedli z ravno tako dvema delavcema 22.000 kosov. Ker pa je tak stroj dražji, znaša njegova amortizacija toliko kot plača treh delavcev. To se pravi, da moramo sedaj proizvodnjo deliti z 6 in odpade na enega delavca 3670 kosov. Ta rezultat nam pove, da smo produktivnost dvignili le za malenkost, čeprav na prvi pogled izgleda, da se je proizvodnja dvignila na dvojno, ker delamo z istim številom delavcev.

Poleg kapitala je treba upoštevati tudi spremembo kvalitete, kar je posebno važno pri primerjavah za večja razdobja. V Iskri je to posebno očitljivo pri proizvodnji števecv, kjer sedaj proizvajamo za isto ceno boljši števec (E1 in E2).

Proizvodnost nam torej veča:

1. večja proizvodnja v istem času,
2. ista proizvodnja v krajšem času,
3. ista proizvodnja ali v boljši kvaliteti.

Proizvodnost nam pa zmanjša, če nismo dvignili proizvodnje, čeprav smo povečali kapital.

Proizvodnost je torej eden od pokazateljev poslovanja. Imamo pa še druge pokazatelje poslovanja. Ti bi bili na primer: odstotek izkoriščenosti strojev, gibanje delovne sile, odstotek posebnih stroškov od skupnih stroškov itd. Vidimo, da bi lahko naštel nebroj pokazateljev poslovanja, ki bi nam lahko koristili za kontrolo in povečanje efekta podjetja.

Če hočemo torej dvigniti proizvodnost v podjetju ni dovolj, da v knjigovodstvu ugotavljamo stroške naknadno potem naknadnih kalkulacij in drugih obračunov. Tako zbiranje stroškov sicer pomaga upravi podjetja, vendar že izvršenega dejstva ne moremo spreminjati. Zato je potrebno, da postavimo standarde, ki jih potem spremljamo. Beseda standard pomeni pravzaprav ideal. Vendar je pa standard pri merjenju produktivnosti pravzaprav baza, s katero vzporejamo stvarni učinek. Tak standard oziroma baza je treba postaviti ne samo za plačo in material, ampak tudi za vse ostale, to se pravi za kvaliteto, odpadke, različne indirektno stroške itd. Pri tem niti ni potrebno veliko študija, saj take baze lahko postavimo na podlagi izkušenj (statistike). Važno je, da imamo bazo, s katero bomo vzporejali stvarne učinke. Na ta način bomo lahko ugotavljali odstopanja od baze in iskali vzroke odstopanja. Takoj bomo videli, kje je bil učinek izreden, kje pa je znatno pod normalo in tako lahko iskali vzroke za taka odstopanja. Skušali bomo povsod ustvariti najboljše pogoje, torej take, pri katerih so bili doseženi najboljši rezultati.

Da pa je mogoče začeti z merjenjem proizvodnosti, je treba zbirati podatke in jih analizirati. Jasno je, da mora biti prej postavljena organizacija. Postavljeni morajo biti centri odgovornosti oziroma centri stroškov. Bazične podatke vodi predelavec, ki je najbližje delu, ki se opravlja. Zato je treba predvideti posebne obrazce, kamor predelavec vnaša ime delavca, operacijo, porabljene ure, proizvodnjo itd. Ze predelavec mora v tem formularju navesti razloge, ki so dovedli do pomembnejših odstopanj od standarda. V oddelku se morajo vsi podatki analizirati in že potem zdravega razuma je mogoče odkriti značilne relacije, ki bodo omogočile podjetju, da ponovi povoljne faktorje, ki so omogočili izreden uspeh in eliminira ali zmanjša nepovoljne faktorje.

Ako hočemo priti do rezultatov, je treba torej podatke zajemati neposredno na mestu, kjer vplivajo na proizvodnjo posamezni faktorji. Tako bi morali kontrolirati:

Predelavec: produktivne delavce, izkoriščanje strojev, kvaliteto itd.

Mojster: uporabo orodja, režijske delavce, popravila strojev in naprav, tok dela itd.

Smisel takih poročil ni obračun stroškov, ampak le kontrola in dvig produktivnosti. Zato morajo biti čimbolj enostavni tako, da posamezni vodilni osebi ne vzamejo dnevnoveč kot 15 minut časa. Vsak center odgovornosti lahko vodi tudi poseben grafični prikaz. Seveda je pa potrebno, da je vsakomur jasno, zakaj so take analize. Iste ne smejo biti osnova za kazni, ampak le sredstvo za povečanje produktivnosti. Na ta način bomo dosegli sodelovanje vsakega posameznika.

V gotovih primerih, ko bi bili stroški za iskanje in analizo različnih podatkov preveliki, je mogoče podatke zbrati tudi na statistični način, namesto z dnevnimi poročili. To je metoda dela s pomočjo vzorcev, ki se uspešno uporabljajo za ugotavljanje izvorov težav, vzrokov neizkoriščenega časa ali celo za postavljanje standardov.

Izraz vzorec pomeni v tem primeru omejeno število opazovanj, ki smo jih vzeli iz večje grupe. Na podlagi takih vzorcev potem sklepamo na celoto. Seveda pa mora biti dotični, ki vrši taka občasna opazovanja nepristranski, da ne jemlje le najboljše ali najslabše primere. Če smo se odločili, da bomo opazovali gotovo delovno mesto vsak dan eno minuto, potem morajo imeti vse minute vsakega dne enake šanse, da pridejo v poštev. Da je taka objektivnost čimbolj dosežena, obstoje celo statistične knjige z slučajnimi številskimi, ki jih potem porabimo za jemanje »vzorcev«.

Ko sem torej opazoval grupo štirih strojev in ugotovil, da je en stroj v dotični minuti stal, potem lahko konstatiram, da je kapaciteta izkoriščena 75 % Seveda eno opazovanje (vzorec) še ne more biti merodajno, ampak je potrebno več takih opazovanj.

Takih statističnih metod se poslužuje vsak vodja, ne da bi za to vedel. Pri svojem obhodu opazi na primer v gotovem oddelku nepravilnosti. Cim bo take nepravilnosti opazil skoro pri vsakem svojem obhodu, si bo počasi ustvaril sliko o oddelku, čeprav je v toku enega tedna opazoval oddelke skupno le 10 minut. Seveda je taka sodba lahko pristranska, oziroma neobjektivna, če je šel skozi oddelke ravno ob neugodnem času. Zato je treba take analize vršiti ob različnih časih, ob različnih pogojih in seveda vzeti dovoljno število vzorcev. Neka ameriška tvrdka si je za različne svrhe napravila tabelo, kakšno naj bo povprečno število opazovanj. Za grobo ocenitev, kje leži težava so določili 100 opazovanj. Za bolj natančne in važne odločitve pa tudi več tisoč opazovanj. Na podlagi večjega števila opazovanj tudi postavljajo norme in plače. Kot primer, v kakšni meri se v svetu uporabljajo statistične metode, naj navedem, da vršijo ameriške letalske družbe med seboj tudi obračun na statistični način. V Ameriki je namreč več letalskih družb. Karto se lahko kupi pri eni družbi, pelje pa z letalom druge družbe. Prej so posamezne družbe take prevoze ena drugi posebej fakturirale. Ker pa je bilo s fakturami veliko dela, so se spomnili na statistično metodo in od tedaj obračunavajo po njej. Iz cele količine kart vzamejo po gotovih pravilih vzorec, katerega rezultat posplošijo.

Slučajnost in primerna količina opazovanj nam povečajo zaupanje v rezultat. Toda teorija statistike nam da možnost, da lahko popolnoma točno ugotovimo stopnjo verjetnosti, saj nam je znano, da večina vzorcev kaže karakteristiko normalne distribucije, pri kateri je znano, da dve tretjini opazovanj odstopa od aritmetične sredine le za eno standardno deviacijo, 95 % opazovanj pa za manj kot dve standardni deviaciji.

Mislím, da nadaljnja razpravljanja o tem ne spadajo v ta članek. Dovolj je, da vemo, da lahko s takimi statističnimi metodami dobimo popolnoma točne rezultate, oz. lahko preračunamo, koliko se na rezultat lahko zanesemo. Iz rezultatov nadaljnjih opazovanj pa lahko ugotovimo, če se je proizvodnost ali povečala, oziroma zmanjšala.

Ko hočemo torej povečati proizvodnost, moramo najti vzroke odstopanja posameznih opazovanj od standarda. Če bomo vzroke analizirali, bomo odkrili mogoče spremembe med odnosi, ki lahko vplivajo na produktivnost. Ni na



primer dovolj rečeno, da je plača odvisna od let službe, ker vemo, da je odvisna tudi od poklica.

Analogno se moramo pri proučevanju proizvodnosti zanimati za vse vzročne zveze (korelacije). Če na primer delavec ni dosegel norme, moramo odkriti vzrok, ki bi mogel biti eden od naslednjih: slab material, majhna količina po delovnem nalogu, zastoji itd. Seveda pa je treba vzrok poiskati takoj. Ni treba, da raziskujemo vsako delo, ampak je dovolj, da analiziramo le one primere, kjer opazimo značilne spremembe v porabljenem času.

Seveda bomo vzrok našli včasih šele po daljšem študiju. Kot primer naj navedem, da se je dolgo mislilo, da so mestni otroci bolj inteligentni kot podeželski. Po daljših razmotiranjih so odkrili, da to ni res, ampak, da je tej navidezni razliki vzrok le v tem, ker mestni otroci več hodijo v šolo. Ko pa imajo vsi iste možnosti, potem ni razlike. Seveda to velja le za povprečje.

Povečanje oziroma znižanje proizvodnosti v dveh različnih obdobjih izražamo z indeksi. Baza je lahko 100 ali 1. Najbolj enostaven primer za tak indeks je

$$i = \frac{r_1}{r_0}$$

kjer pomeni  $i$  indeks,  $r_1$  porabljene delovne ure v gotovem obdobju,  $r_0$  pa porabljene delovne ure v osnovnem (primerjalnem) obdobju.

Seveda je gornji primer podan le za primer, če imamo le en izdelek. Ako imamo več izdelkov v eni tovarni, ali če hočemo primerjati več tovarn z različnimi izdelki, je potrebno indeks izračunati s ponderiranjem. Da bo jasno, kako izgleda tak izračun napravimo primer:

Leto 1956 (obdobje 0)                      Leto 1957 (obdobje 1)

| Izdelek | Porabljene ure za enoto izdelka | Proizvod. | Porabljene ure za enoto izdelka | Proizvod. |
|---------|---------------------------------|-----------|---------------------------------|-----------|
| A       | 1,00                            | 30.000    | 0,90                            | 40.000    |
| B       | 5,00                            | 4.000     | 4,00                            | 8.000     |
| C       | 25,00                           | 500       | 15,00                           | 600       |
| D       | 2,00                            | 5.000     | 2,00                            | 5.500     |
| E       | 10,00                           | 2.750     | 8,00                            | 2.500     |

V takem primeru dobimo indeks po enačbi:

$$i = \frac{q_0 r_1}{q_1 r_0}$$

v teh enačbah pomeni:

- $r_0$  porabljene ure v osnovnem obdobju (1956)
- $r_1$  porabljene ure v primerjalnem obdobju (1957)
- $q_0$  proizvedeno količino v osnovnem obdobju (1956)
- $q_1$  proizvedeno količino v primerjalnem obdobju (1957)

Izračun je naslednji:

$$\frac{(30.000 \times 0,9) + (4000 \times 4) + (500 \times 15) + (5000 \times 2) + (2750 \times 8)}{(30.000 \times 1) + (4000 \times 5) + (500 \times 25) + (5000 \times 2) + (2750 \times 10)} = 0,825$$

To se pravi, da se je poderirani čas zmanjšal od 100 na 82,5 %, oziroma da se je proizvodnost dvignila na 121 % (recipročno).

Po tej metodi smo čase v letu 1957 primerjali z proizvodnjo in časi v letu 1956. Lahko pa primerjamo tudi čase v letu 1956 z proizvodnjo in časi v letu 1957, ali pa proizvodnjo v letu 1957 z proizvodnjo in časi v letu 1956. Analogne enačbe bi bile:

$$i = \frac{q_1 r_1}{r_1 r_0} \text{ oziroma } i = \frac{r_0 q_1}{r_0 q_0}$$

Najbolj prikladna za naše razmere je razširjena enačba v obliki:

$$i = \frac{q_1 r_1}{q_0 r_0} = \frac{r_0 q_1}{r_0 q_0}$$

Ta enačba je posebno prikladna zato, ker rabimo čas po enoti le za osnovno obdobje, dočim v primerjalnem obdobju le skupne ure.

## VZPOREJANJE PODJETIJ

Znatno večji problem je vzporejanje produktivnosti med podjetji. Problema ni samo v primeru, če imata dve podjetji popolnoma enako proizvodnjo, kar pa praktično ni nikoli slučaj. Vzporejanje med podjetji se je začelo v Ameriki po vojni iz razloga, da bi evropske tovarne videle produktivnost v ameriških tovarnah. Postavili so standarde časov izdelave za poedine izdelke, oziroma gotove operacije. To je imelo največ psihološki vpliv, ker so evropske tovarne skušale doseči enake rezultate.

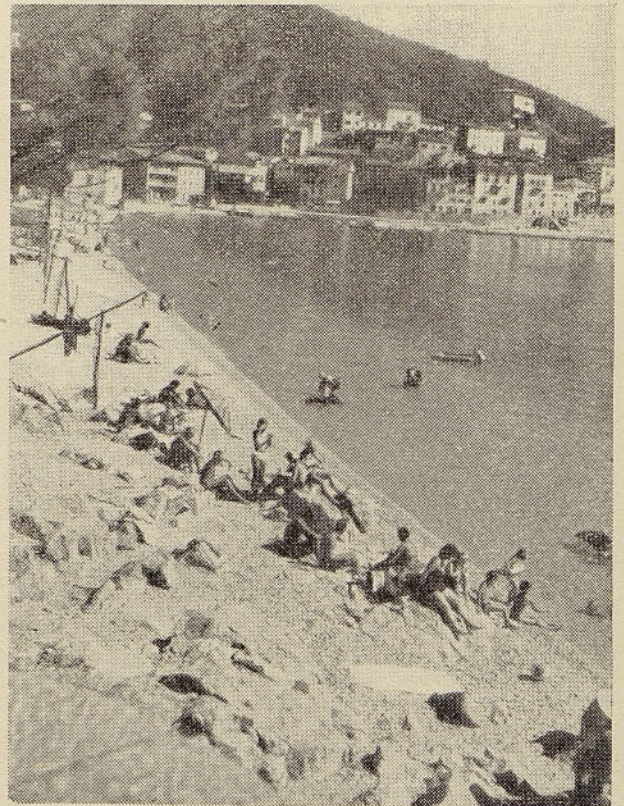
Najbolj enostaven način za vzporejanje med podjetji je postavitev koeficientov za poedine izdelke. Vendar pa to ni najboljši način, ker ti koeficienti lahko bazirajo na različnih osnovah: n. pr. porabljene ure, cena itd., in so z ozirom na to tudi rezultati različni.

Za dosego kolikor toliko točnih rezultatov je treba iti v podrobnosti. To pa na ta način, da se primerja poedine operacije za iste izdelke v različnih tovarnah.

Seveda je pa pri takih merjenjih zelo težko ugotoviti, katero podjetje bolje dela. Napačno bi bilo v primeru, če je izračun pokazal, da je tovarna na nižji stopnji in iz tega izvleči zaključek, da tovarna slabo dela. Pogledati je treba, kakšni so pogoji dela v posameznih tovarnah (oprema, delovna sila). Za primerjavo produktivnosti podjetja je merodajna ugotovitev, kakšen napredek je podjetje doseglo v zadnjih obdobjih. Če bomo podjetje primerjali na ta način, potem bomo večkrat ugotovili, da je porast proizvodnosti v trenutno sicer slabšem podjetju večkrat večji kot v trenutno boljšem podjetju, ki počasneje napreduje. Ako je podjetje A v dobi treh let znižalo čas izdelave od 8 na 5 ur, ga bomo smatrali za boljšega kot podjetje B, ki je v istem razdobju znižalo čas od 7 na 5 ur.

Plaža v Moščenički dragi

Foto: Dežman





## Petletni

# družbeni plan občine in sindikati

31. julija 1958 je bila občinska sindikalna polletna skupščina, ki je obravnavala v glavnem nalogo sindikalnih organizacij kranjske občine pri izvajanju gospodarskega plana. Glavni predmet obravnave je bil petletni družbeni plan gospodarskega razvoja občine Kranj in potrebni ukrepi za njegovo izvajanje. Skupščina je sprejela s tem v zvezi nekatera priporočila sindikalnih organizacij.

Družbeni plan gospodarskega razvoja občine za razdobje od 1957 do 1961. leta predvideva povečanje družbenega produkta (v družbenem sektorju)

od 29.011.000.000 v letu 1956

na 44.153.000.000 v letu 1961

kar predstavlja 52,2 % povečanje.

V istem obdobju se predvideva porast narodnega dohodka za 45,2 %, to je

od 14.582.000.000 v letu 1956

na 21.172.000.000 v letu 1961

Predvidoma se bo narodni dohodek na enega prebivalca povečal do leta 1961 na 31,3 %.

Tak porast družbenega produkta se predvideva zaradi boljšega izkoriščanja in rekonstrukcije obstoječih kapacitet, povečane storilnosti dela, v ne-proizvodnih panogah pa zaradi pričakovanega porasta življenjskega standarda in turizma.

Družbeni plan predvideva v tem obdobju 7 milijard 357.000.000 gospodarskih in vesticij in 2 milijardi 811.000.000 negospodarskih, od tega 1 milijardo 744.000.000 za stanovanjsko izgradnjo.

V skupnem znesku predvidenih investicij so podjetja udeležena za lastnimi sredstvi v višini 2 milijardi 423.000.000, kar predstavlja 33 % gospodarskih investicij.

V gospodarskih investicijah je predviden predvsem močan porast investiranja v tistih panogah, ki so doslej zaostajale, to je v kmetijstvu, trgovini, obrti, turizmu in gostinstvu.

S sredstvi, ki so namenjena za gradnjo stanovanj, predvideva družbeni plan 900 novih stanovanj, kar predstavlja letno povprečno 180 stanovanj. Obseg te gradnje zadošča za normalni naravni prirastek prebivalstva, nikakor pa ne za kritje stanovanjskih potreb priseljenega prebivalstva iz drugih področij v občino Kranj, še manj pa seveda za likvidacijo obstoječe stanovanjske krize. Vzporedno s stanovanjsko izgradnjo se predvideva 825 milijonov dinarjev za gradnjo in ureditev ostalih komunalnih naprav.

Po mnenju sindikalnih organizacij bo potrebno po eni strani skrbeti, da se gradnja stanovanj odvija po planu in da se sredstva čim racionalneje porabijo, po drugi strani pa iskati novih možnosti za gradnjo stanovanj, predvsem v gospodarskih organizacijah. Stanovanjski problem je gotovo eden

bistvenih problemov življenjskega standarda in mu moramo zato v bodoče posvetiti vso pozornost.

Na področju zdravstva je predvidenih 313 milijonov investicijskih sredstev, predvsem za dograditev in povečavo najnujnejših zdravstvenih enot na področju občine, prav tako pa tudi za ureditev 9 novih. Ta investicijska sredstva so predvsem namenjena za dograditev Zdravstvenega doma in razširitev Porodnišnice ter za gradnjo nove lekarne v Kranju.

Velik poudarek daje plan preventivni službi, ki naj bi se izvajala predvsem preko obratnih ambulant, katerih število naj se v bodoče občutno poveča. Uspešen nadaljnji razvoj zdravstvene zaščite prebivalstva pa v veliki meri zavisi tudi od zadostnega števila zdravnikov in ostalega osebja ter od njihovega odnosa do te naloge.

Za socialno varstvo je namenjenih 34 milijonov v letu 1961 napram 27 milijonom v letu 1957.

Obdobje 1957 do 1961 sovpada s šolsko reformo, ki pa se je v naši občini že začela izvajati z ukinitvijo nižjih gimnazij in ustanavljanjem osemletnih šol.

V okrajnem planu perspektivnega razvoja gospodarstva se za šolstvo predvideva minimalna površina 1,25 m na učenca. Tega stanja šole v občini Kranj, kljub predvideni gradnji v tem razdobju, ne bodo mogle doseči. Dosežena površina na enega učenca bo v občini Kranj leta 1961 znašala predvidoma 1,09 m.

Zaradi pomanjkanja društvenih prostorov, namenjenih za kulturno prosvetno dejavnost, predvideva gospodarski plan v te namene 35 milijonov dinarjev za gradnjo Sindikalnega doma, ureditev knjižnic in ostalih društvenih prostorov na področju občine.

Iz družbenega plana je razvidno, da bodo imele gospodarske organizacije oziroma njihovi delovni kolektivi pri izpolnjevanju plana velike naloge in obveznosti. Poleg že omenjenih lastnih sredstev v višini 2.423.000.000 dinarjev za gospodarske investicije, bodo morale v skladu s planom dati na razpolago še 641 milijonov sredstev v obliki prispevkov za negospodarske investicije, neupoštevajoč sklad za stanovanjsko izgradnjo. Brez ustvarjenih sredstev ne bo možno izpolniti ostalih postavk družbenega plana. Zaradi velikega poudarka, ki ga ta družbeni plan daje dvigu življenjskega standarda, bodo delovni kolektivi preko organov delavskega upravljanja morali skrbeti predvsem za naslednje:

1. Intenzivneje izkoriščati obstoječe kapacitete in smiselno izvrševati rekonstrukcije, nove investicije pa vlagati po temeljitem predhodnem ekonomskem računu.



2. Stalno skrbeti za trajen porast produktivnosti dela, ki naj bo rezultat boljše organizacije dela, večje intenzivnosti dela, predvsem na delovnih mestih, kjer niso uvedene norme, kar bo privedlo do odkritja obstoječih notranjih rezerv, s tem pa tudi k njihovi likvidaciji.

3. Utrjevati in pravilno oblikovati ljudske faktorje proizvodnosti dela:

— skrbeti za trajen dvig družbene zavesti, ki naj povzroči vedno tesnejše sodelovanje celotnega kolektiva pri upravljanju podjetja;

— postaviti pravilne odnose med osebnimi dohodki, utrjevati sistem dela po normi (predvsem skrbeti za dvig njih kvalitete), pravilno regulirati premijski sistem, skratka skrbeti za čim pravičnejše nagrajevanje;

— organizirati in uvesti potrebne oblike izobraževanja - tako strokovnega, kakor družbeno političnega in skrbeti za stalnost izobraževanja;

— posvečati večjo skrb formiranju pravilnih medsebojnih odnosov ljudi v podjetju.

4. Sodelovati z organi komune pri reševanju problemov, ki se bodo pojavili pri izvajanju tega plana.

in predlogov, ki so jih predlagali posamezniki in oddelki. Večino pripomb v besednem delu je UO upošteval in jih s pozitivnim mnenjem predložil DS, upošteval pa ni premikov v posameznih premijskih osnovah iz razloga, ker v podjetju še nimamo izdelane analitične ocene delovnih mest in bi razprava o menjanju osnov slonela na popolnoma subjektivnem ocenjevanju vrednosti delovnih mest, za kar pa iz leta v leto ugotovljamo, da ni primerna metoda za reševanje razmerij med delovnimi mesti. V revidiranem premijskem pravilniku so izločeni kriteriji, ki jih je vseboval prejšnji pravilnik, za katere je bilo ugotovljeno, da niso merljivi s povsem objektivnimi pokazatelji in znižano je bilo število premijskih upravičencev. Ni dvoma da tudi te spremembe ne predstavljajo dokončne rešitve sistema premiranja v podjetju, morda odstranjujejo le najvidnejše slabosti.

Po kratkem času bomo morali v podjetju dokončno izdelati analitično oceno delovnih mest, ki bo služila za izdelavo novega tarifnega pravilnika, ki bo predvidoma moral biti izdelan še v letošnjem letu. Nov tarifni pravilnik bo moral torej že uzakoniti izsledke in rezultate analitične ocene delovnih mest in določiti pravilno razmerje med delovnimi mesti. Podatki in pa rezultati analitične ocene delovnih mest pa se bodo koristno uporabili tudi v premijskem sistemu, ker bodo odraz sistematične analize vrednosti in odgovornosti posameznih mest. Le to pa je lahko osnova za pravilnejšo in objektivnejšo rešitev tistih pomanjkljivosti, ki jih danes še imata naš tarifni in premijski pravilnik.

## Premijski pravilnik je revidiran

Na 5. in 6. zasedanju delavskega sveta je bil sprejet revidirani premijski pravilnik, ki je bil med kolektivom že pred zasedanji v razpravi. Pri obravnavanju osnutka samega je bilo obrazloženo tudi stališče upravnega odbora do posameznih pripomb



## Čemu propaganda?

*S tem člankom želimo seznaniti delovni kolektiv s pomenom in značajem propagande in reklame. Že v prejšnjih številkah smo omenili bilanco dela našega propagandnega oddelka v preteklem letu. S tem smo spoznali naše čitatelje z učinkom dela, danes pa nameravamo povedati, kaj je propaganda in kakšne so njene naloge.*

Čeprav smo s propagando in reklamo vsak dan v tesnem stiku po časopisih, revijah, filmih ali radiu, marsikdo le ni seznanjen z bistvom propagande in reklame, ne pozna glavnih gibalnih sil in njenih

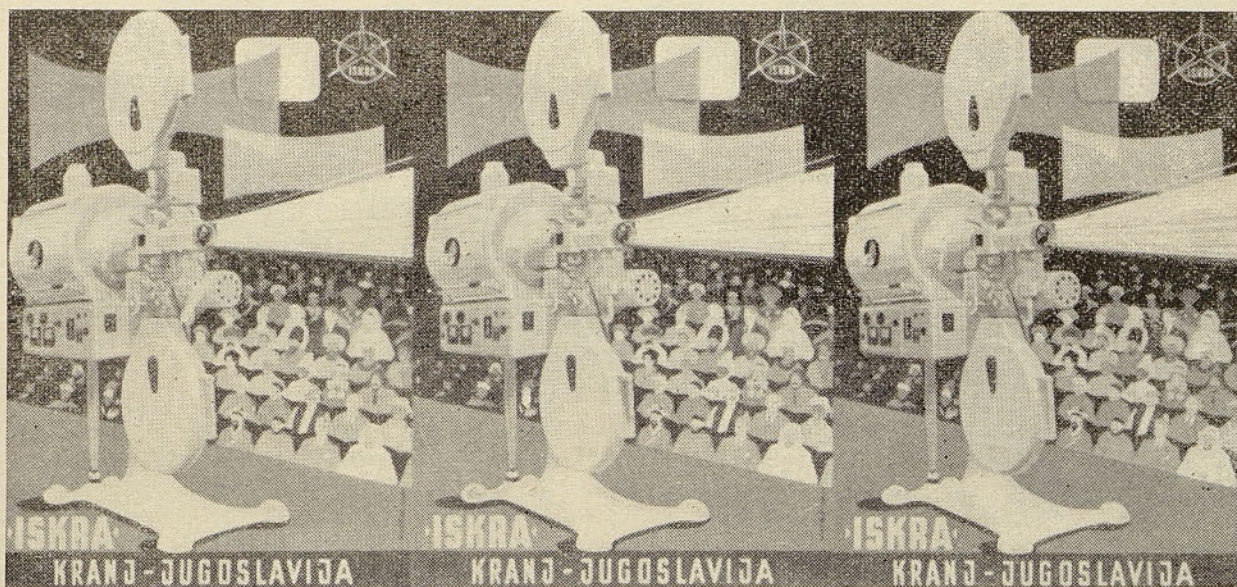
nalog. V tem članku nameravamo predvsem objasniti nekaj definicij, prikazati smisel, potrebo in končne cilje gospodarske propagande, ki jih s tem zasleduje vsako gospodarsko podjetje. In končno še, kakšnih instrumentov odnosno aparata za izvajanje svoje dejavnosti se pri tem poslužujemo. To pa predvsem zato, ker dobiva ta dejavnost vsak dan večji pomen, zlasti še potem, ko smo prešli iz administrativno distributivnega gospodarskega sistema na sproščeno gospodarstvo z delavskim samoupravljanjem, ko je prišel do izrazite veljave zakon ponudbe in povpraševanja. Če teh dveh zakonov ni, potem ni konkurence, ni tudi potrebne



reklame in propagande. Le spomnimo se nazaj začetnega obdobja graditve naše industrije, ko so tovarne delale razne proizvode po splošnih gospodarskih nalogah, ko ni bilo dovoljeno, da bi delali to, kar bi se lahko prodalo, temveč ono, kar se je nekje najbolj rabilo, ne glede na to, ali je bil proizvod rentabilen ali ne. Za to ni bila potrebna nobena reklama ne propaganda, saj so podjetja dobila nalog, kam naj pošljejo svoje gotove proizvode in jih celo same vnovčile pri NB s samo dostavitvijo odpremnih dokumentov.

S sprostivijo gospodarskih zakonov, z naraščanjem proizvodnje, z večjo izbiro na tržišču prihaja do konkurence. Vendar ni samo konkurenca glavni motiv za delo prop. in reklam, važno je tudi to, da tovarna ali podjetje temeljito seznaní kupca o prednostih in kvaliteti svojih proizvodov. Od učinkovitosti propagande je odvisno plasiranje proizvodov na tržišču.

roko potrošnjo, izvozna propaganda itd. Ta vrst gospodarske dejavnosti je v naši državi ena izmed najmanj obdelanih področij. Specialno izučenih kadrov za to še nimamo, ker se propaganda kot predmet v naših šolah nikjer ne predava, temveč se šele po končnem študiju nekateri specializirajo za opravljanje te službe. V inozemstvu posvečajo v srednjih in višjih ekonomskih šolah kot tudi na univerzah veliko večjo pozornost propagandi in se predava kot poseben predmet, na fakultetah pa kot samostojna znanost. Pri nas si pomagajo podjetja tako, da skušajo vzgojiti kader iz lastnih vrst na osnovi pridobljenih izkušenj. Zato tudi v našem jeziku ni nobene literature na razpolago ter so tako naši kadri navezani na redko inozemsko literaturo, ki pa podaja le osnovne pojme in nekatere prijeme v propagandi. Četudi preštudiramo najnovejšo knjigo o propagandi, je kljub novosti razen splošnih pojmov že zastarela, ker metode in iznajdljivost v



Eden izmed treh propagandnih letakov

In kaj je pravzaprav propaganda? Kaj razumemo pod tem pojmom?

Znano je več tolmačenj — definicij, ki imajo v glavnem isti smisel, le da so nekatere izražene več ali manj znanstveno. Za hitrejšo razumevanje pa je najbolj prikladna tista obrazložitev, ki pravi, da je ekonomska propaganda vsaka tiskana, pisana, ustmena ali slikovna predstava neke tovarne, podjetja ali proizvodov in ima za cilj kar najbolj vplivati na prodajo posameznih proizvodov.

Pod pojmom splošne ekonomske propagande pa si predstavljamo instrument javnih organov, ki skušajo zainteresirati delovne množice za razne gospodarske ideje na splošno ali pa za ideje na posameznih področjih splošno gospodarskega značaja kot je n. pr. turistična propaganda, propaganda za ši-

propagandi bazirajo na individualnosti in samoiniciativi posameznikov. To je razumljivo, kajti v knjigah objavljajo tudi take izkušnje, ki so se v določeni dobi prakse dobro obnesle, ko pa jih začno uporabljati na splošno, že niso več efektne in izvirne. Novi prijemi pa so tajnost posameznikov ali podjetij in jih ne objavljajo.

V našem gospodarstvu ni nobenih predpisov, ki bi obravnavali ekonomsko reklamo in propagando. Specifičnost dela in pogojev propagande je v tem, da združuje v sebi več raznih dejavnosti, za katere sicer obstojajo predpisi, povzročajo pa to, da nastane pogostokrat zmešnjava in nejasnost pri tistih, ki se s propagando bavijo in pri tistih ki te usluge koristijo. V dandanašnjih pogojih gospodarstva se tudi pri nas že vsako podjetje več ali manj bavi s pro-



pagando, ker se podjetja zavedajo, da je to nujna in koristna potreba, saj pomeni dobra propaganda sredstvo za ustvarjanje dobička in s tem tudi gospodarski napredek podjetja. Vsako podjetje ima odrejeno problematiko, delokrog posla, in naloge, ki jih mora na razne načine in z različnimi sredstvi reševati ter izvajati. Predvsem si moramo biti na jasnem, da ne sme biti propaganda in reklama neka stranska dejavnost v podjetju, ampak ji je treba posvetiti kar največ pozornosti in nuditi čim več pomoči s strani merodajnih organov kot posameznikov v podjetju.

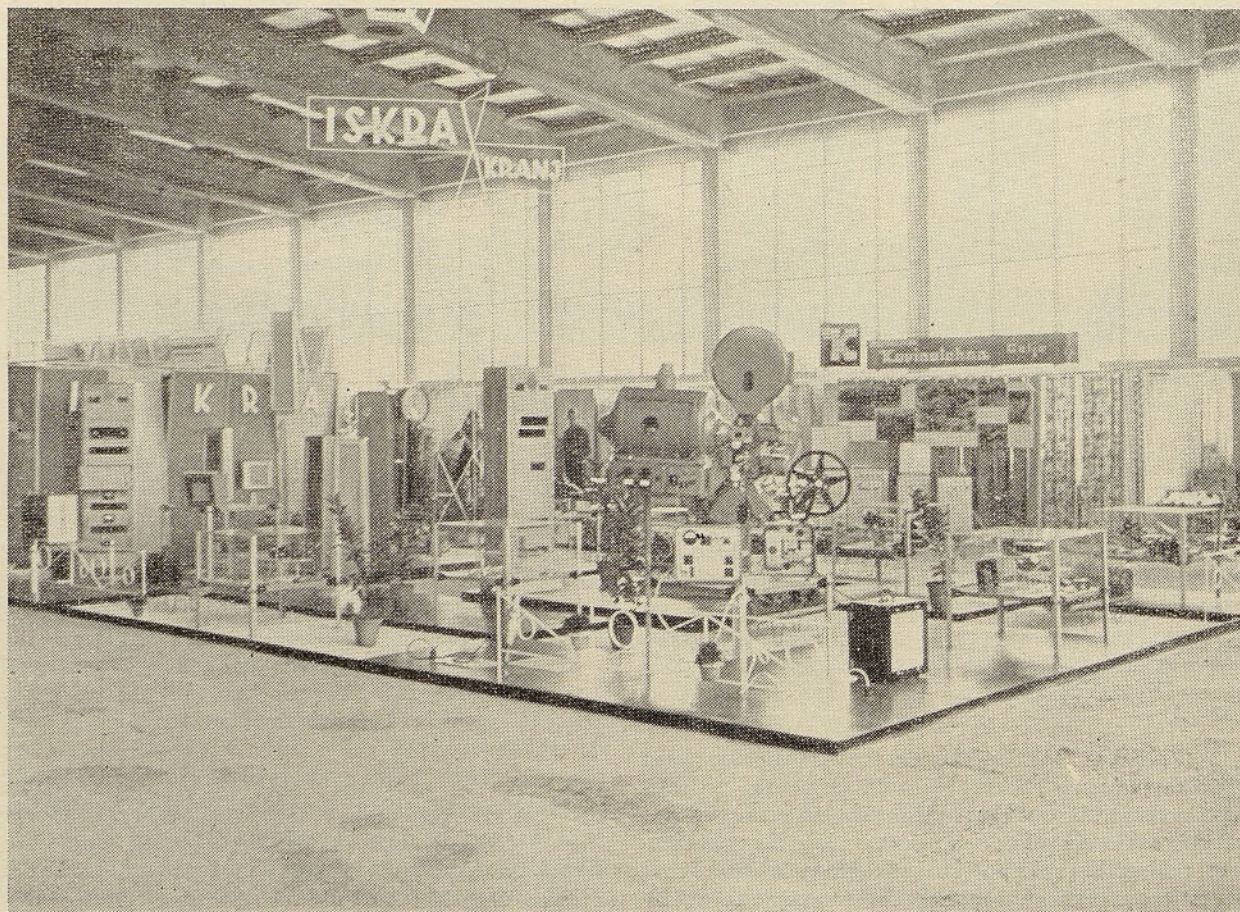
V naših podjetjih je dolgo prevladovalo mišljenje, da je proizvodnja prva in edina skrb kolektiva in temu primerno je veljala ravno proizvodnja največja pozornost. Še pred nekaj leti je to bilo edino pravilo, čeprav ni mogoče prezreti dejstva, da se še danes bori proizvodnja z različnimi objektivnimi težavami. Danes deluje podjetje kot celota in so razne službe in dejavnost pred redno proizvodnjo kakor tudi po njej ravno tako važne kot sama proizvodnja, saj sicer ne bi bilo prišlo do nje, če ne bi bilo razvoja, konstrukcije, priprave, organizacije, evidenca itd. Glavni vzrok, da je prišlo do snovanja

našteti dejavnosti, pa leži v potrebah delovnih ljudi po sredstvih za življenje, z drugimi besedami: pojavi se tržišče, ki ga je treba napolniti z različnimi proizvodi. To dolžnost v podjetju pa vrši komercialna služba. Pred njo pa mora iti propaganda ter reklama. Ni dovolj, da je proizvod izdelan niti ne zadostuje, da istega dostavimo do trgovin, temveč je večkrat potrebno seznaniti javnost z artiklom že takrat, ko je le-ta v poskusni seriji. S tem kupca že naprej obvestimo, da bo v kratkem času lahko dobil nov proizvod. Tak način predhodnega obveščanja kupca je v toliko koristen, kjer je kupec že v naprej seznanjen z vsemi lastnostmi novega proizvoda in ko pride nov izdelek na tržišče, je kupec že trdno odločen, da si ga bo takoj nabavil. Res drži ugotovitev, da kupec ne bo kupil blaga preje, dokler ga ne vidi, vendar je v tem primeru že toliko znan z novim artiklom s slikami, prospekti, in tehničnimi podatki, da se mu zdi, da ta izdelek že davno pozna.

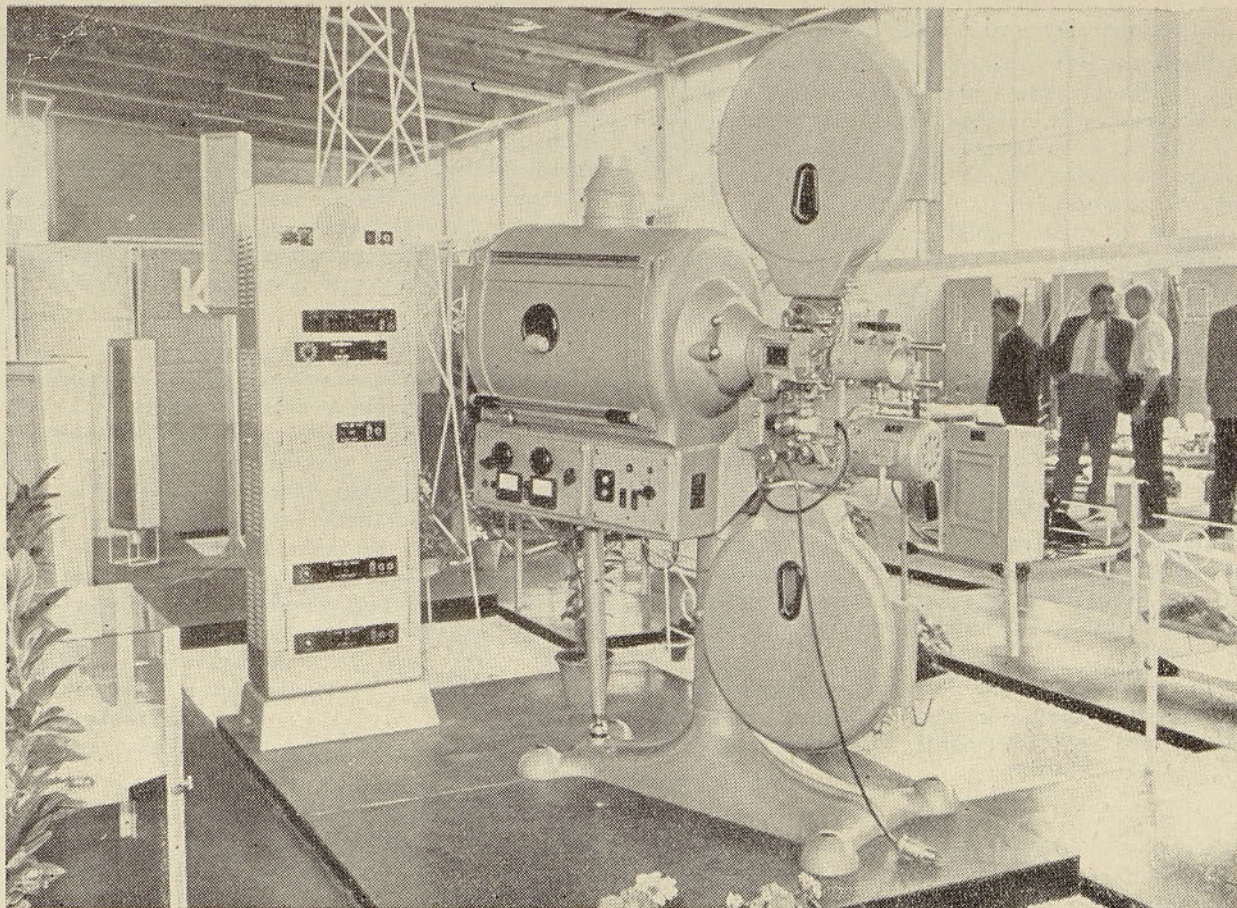
Uspeh podjetja je namreč odvisen od 2 faktorjev:

1. od kvalitete proizvodov, ki jih podjetje pošilja na trg in
2. od popularnosti proizvodov pri kupcih

Naš paviljon na Mariborskem seimu







Naš paviljon na Mariborskem sejmu

Od tod tudi izvira stremljenje vsakega podjetja, da čimbolj izpopolni svoje proizvode in s tem doseže čim boljšo kvaliteto. Po dobrem izdelku vsak kupec rajši seže kot po ceneni in nekvalitetni robi. S prodajo v inozemstvu pa ne more nobeno podjetje doseči trajnejših uspehov, če niso njegovi proizvodi po kvaliteti vsaj enakovredni ostalim konkurenčnim podjetjem. Popularnost proizvodov dosežemo z ekonomsko publiciteto, ekonomsko propagando in reklamo. Ekonomska publicistika je način, s katerim se ekonomsko propagandno priporočilo proizvodov prenese javnosti in je neplačana oblika komercialno važnih novosti o proizvodu ali podjetju, ki jo objavimo v tisku ali v radiu. Publicistika pa ni v istem pojmovnem razredu z ekonomsko propagando, saj je le-ta plačana oblika obveščanja javnosti in skuša neposredno vplivati na prodajo proizvodov. Z reklamo pa obveščamo kupca o kvaliteti ponujanih proizvodov in — četudi je že kvaliteta sama najboljša reklama za dobro plasiranje — je dobra reklama kljub temu potrebna, saj pospešuje osvajanja tržišča, ki prinaša korist tako podjetju kakor tudi celotnemu gospodarstvu.

Danes je v kontaktu med kupcem in proizvajalcem še velika praznina v odnosu na samo spoznavanje proizvodov. Ni dovolj, da tri ali štirikrat na

leto pokažemo svoje izdelke na raznih razstavah in sejmih, kamor pride le določeno število ljudi, saj ogromna večina ljudi nima možnosti ogledati si razne sejme in razstave, pa tudi z izložbami v trgovinah samih še ni vse opravljeno. Blago je namreč treba tudi plasirati. Propaganda in reklama pa ima nalogo to plasiranje čimbolj pospešiti, kajti masovna proizvodnja zahteva tudi organizirani masovni plasman, ki ga z uspehom lahko dosežemo le z ekonomsko publiciteto. S pospešeno prodajo se hitreje obračajo finančna sredstva, povečuje se redna proizvodnja, s tem pa se odpirajo večje možnosti za znižanje prodajne cene. Vse to ugodno vpliva na dvig življenskega standarda delovnih ljudi.

Naloge propagande so torej:

Ustvariti čim boljše mišljenje o proizvodih in naporih delovnega kolektiva za družbo, stalno ekonomsko obveščevanje javnosti za boljši plasman artiklov, kontrola publicistike, razpolaganje s celo vrsto podatkov in analiz, poznavanje tržišča, želja in mišljenja kupcev o proizvodih, možnosti lastne proizvodnje in stanje proizvodov na trgu, fotodokumentacija, obdelava tehničnih in strokovnih članok o proizvodih, izdelava tehničnih in komercialnih prospektov, letakov itd.



In naloge ekonomske publicistike?

Predvsem je najvažnejša analiza trga in opazovanja tržišča z ugotavljanjem, po katerem proizvodu je povpraševanje največje ter s tem v zvezi vodena statistika, na osnovi teh podatkov pa izdelana prognoza tržišča. Vsa ta področja bi lahko strnili v pojem zunanjih analiz. Imamo pa tudi notranjo analizo, ki zajema analizo obrata, ko mora zato određeno osobje sodelovati že pri formiranju proizvoda skozi ves delovni proces do embalaranja, torej analiza pakiranja, dalje analiza kupcev, analiza konkurenčne publicistike in končno bilanca vseh teh analiz. S temi argumenti v rokah šele propaganda organizacijsko pripravi vse za pravočasno plasiranje proizvodov na tržišču seveda pod pogojem, da je s pravilno izbiro določila ožja in širša prodajna področja. Pri tem pa ne smemo pozabiti nujnega sodelovanja pri formiranju za kupca dostopnih cen posameznih proizvodov. Iz izvlečkov posameznih analiz je dalje omogočeno planiranje celotne propagande in reklame ter psihološko pravilno planiranega in precizno odrejenega plana publicitete.

Na splošno velja vse povedano za propagando in reklamo vsakega podjetja, v pristojnost posameznih podjetij pa spada vprašanje, koliko in kako posa-

mezne naloge odnosno službe že uvajajo v svojo organizacijsko shemo. V našem propagandnem oddelku še daleč ni zajeto vse tisto, kar bi po naravi posla moralo biti in če bi naši samoupravni organi želeli, da bi se ta oddelek organsko in funkcijsko razrastle tako, da bi ustrezal vsem pogojem tako velikega podjetja kot je naše, potem bi bilo predvsem potreba oddelek organizacijsko in kadrovsko utrditi ter mu dati potrebne kompetence za nadaljnje delovanje, o čemer bomo še pisali v naši reviji.

*Za vsako podjetje, zlasti pa podjetja v socialističnem družbenem redu, je važno vprašanje, v katerih mejah se gibljejo izdatki za propagando in reklamo odnosno kdaj je iz ekonomskega stališča podjetja izdatek za propagando upravičen. V oktobru 1957 so se sestali predstavniki nemške industrije in govorili tudi o tem vprašanju. Zedinili so se, da je izdatek za propagando ekonomsko upravičen tedaj, če se giblje v mejah med 0,5 do 12,5% bruto dohodka podjetja. Francoski industrijalci pa so v Parizu skoro v istem času prišli do zaključka, da bi morala biti povprečna višina izdatkov za propagando in reklamo od 3 do 3,5% osnovnega prometa. In kolikšen je naš procent? — samo 0,25%.*

## NAŠ ODNOS DO PROSLAV

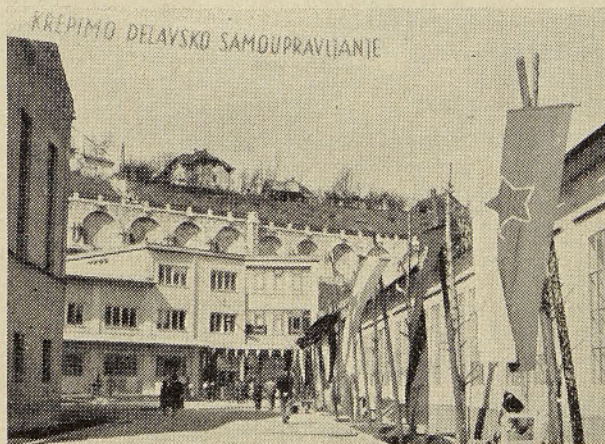
Že dalj časa opazujemo malomaren odnos nekaterih naših sotovarišev do proslav, ki smo jih imeli in jih prirejamo v podjetju. Tako smo imeli komemoracijo ob smrti tov. Djura Salaja, zborovanje pred VII. kongresom ZKJ, predvolilno zborovanje ob priliki volitev v Zvezo in republiško ljudsko skupščino, prvomajsko proslavo in zdaj proslavo obletnice velike bitke na Sutjeski in vedno lahko vidimo ene in iste tovariše, ki se drenjajo okoli izhoda pol ure pred drugo uro in ki tovarno tudi predčasno zapuščajo, čeravno proslave še ni konec. In v svojih debatah, ki jih imajo širom dvorišča pred govorniškimi odromi, se od govornika, recitatorja ali kakega drugega izvajalca programa, sploh ne dajo motiti. Pevci na odru take kvečjemu toliko zmotijo, da morajo govoriti še glasneje in in tako motijo tudi svoje sosede, večino naših ljudi. So taki nedisciplinirani tovariši, ki se prerivajo, govore in sprehajajo tudi med Internacionalo.

Poraja se mi celo misel, če ti ljudje sploh vedo, kako se morajo obnašati ob tako slavnostnih prilikah, če sploh poznajo našo himno, Internacionalo, in če vedo, da so dolžni ob izvajanju himne stati mirno, brez pokrivala. Morda jim tega nismo nikdar po-

vedali in smo torej sami več krivi, kot navneži, ki jih tukaj grajam. Zdi se, da nam vsem manjka dobršna porcija olike, kulture, srčne kulture pri vsem našem delovanju in snovanju znotraj in zunaj podjetja in ne v najmanjši meri v odnosih med seboj. Pričnimo pa z delom, da bo v bodoče drugače.

SIS

Foto: Dežman





## KAKO BOMO LETOS GOSPODARILI

Za poslovanje, to je nabavo, proizvodnjo in prodajo so potrebna sredstva, ki omogočajo dejavnost podjetja in sicer so to osnovna in obratovalna sredstva. Da pa bi podjetje zavarovalo svoje poslovanje pred različnimi motnjami in zlasti še za kritje morebitnih izgub mora imeti rezervna sredstva v obliki rezervnega sklada. Da pa bi mogla podjetja oziroma kolektivi — proizvajalci skrbeti tudi za druge, skupne potrebe (družbeni standard in strokovna vzgoja) mora prav tako imeti odgovarjajoča sredstva, ki se zbirajo v posebnem skladu skupne porabe.

Tako govorimo sedaj o naslednjih vrstah sredstev:

- osnovna sredstva
- obratovalna sredstva
- rezervna sredstva
- sredstva skupne porabe

Pod sredstvi je razumeti *denarna sredstva*, kot gotovina ali pa denar, naložen v banki in pa *materialna sredstva*, v najraznovrstnejših oblikah, od zemljišč, zgradb, strojev in naprav pa do nedokončane proizvodnje, gotovih izdelkov in terjatev.

Na drugi strani pa morajo obstojati k tem sredstvom tudi odgovarjajoči viri, kot so to dolgovi, posojila, še neobračunani uspeh poslovanja in pa skladi, ki predstavljajo v denarju izraženo vrednost posameznih vrst sredstev in sicer:

- sklad osnovnih sredstev
- sklad obratovalnih sredstev
- rezervni sklad
- sklad skupne porabe

Sredstva iz posojil ter iz doseženega uspeha poslovanja se razporejajo med posamezna sredstva in kasneje tudi sklade, medtem ko dolgovi iz poslovanja (gre le za kratkoročne odnose z dobavitelji) predstavljajo prav za prav vir obratovalnih sredstev.

Proti koncu leta 1957 ter v letošnjem letu je izšla vrsta novih zakonov, uredb in navodil, ki urejajo vprašanja gospodarjenja podjetij v soglasju z razvojem gospodarstva ter krepitvijo delavskega samoupravljanja. Žal je zakonodaja precej zapletena in v prvem hipu težje dostopna, v tem sestavku pa bi vseeno želel prikazati osnovne poteze novega sistema.

Osnovna sredstva so sredstva za delo sestavljena iz stvari in pravic ter denarnih sredstev, namenjenih za njihov nakup, torej:

- delovne priprave (stroji, naprave, orodje, transportna sredstva, inventar)
- gradbeni objekti gospodarskega značaja
- dolgoletni nasadi in
- zemljišče v gospodarske namene
- patenti in licence ter zagonski stroški
- denarna sredstva, namenjena za nakup osnovnih sredstev

Obratovalna sredstva so materialna in denarna sredstva v obratovanju, to je proizvodnji in prodaji. Obratovalna sredstva so:

- denarna sredstva, ki služijo za nabavo navedenih sredstev in še posebej za izplačevanje akontacij na osebnih dohodke delavcev in za plačevanje družbenih obveznosti;
- material
- delovne priprave, ki se glede na vrednost, življenjsko dobo in pomen ne štejejo za osnovna sredstva
- nedokončana proizvodnja in deli
- gotovi izdelki
- terjatve.

Pri tem so v proizvodnji in njenih izdelkih vsebovane vrednosti materiala, obrabe osnovnih sredstev (amortizacija) in ostalih materialnih stroškov, vključno družbene obveznosti ter investicijsko vzdrževanje osnovnih sredstev ter stroške za



uvajanje nove proizvodnje in seveda akontaciję na osebni dohodek. Dalje je dohodek v obračunu, to je razlika do prodajne vrednosti. Vrednost obratovalnih sredstev pa prav zaradi hitrega obračanja zmanjšujemo za vrednost obveznosti iz rednega poslovanja (dolgovi dobaviteljem).

Sredstva rezervnega sklada se tvorijo z izločanjem zneskov iz doseženega dohodka dokler ne dosežejo določene višine, ki mora načeloma znašati 10% od povprečnih obratovalnih sredstev. Praviloma so to denarna sredstva izločena na poseben račun pri banki, ki se smejo uporabljati

- za kritje poslovnih izgub
- za izplačilo osebnih dohodkov delavcev, če podjetje s poslovanjem ne doseže zadostnega zneska
- za nadomestitev vrednosti škod pri osnovnih sredstvih, ki niso pokrite z zavarovalnino.

Porabljeni zneski rezervnega sklada se nadomeščajo oziroma vračajo kasneje iz ustvarjenega dohodka.

Sredstva skupne porabe se tvorijo z izločanjem dela dohodka (po sklepu DS), kot posebna denarna sredstva, ki so vložena oziroma se vlagajo v objekte družbenega standarda (stanovanjske hiše, otroški zavodi, gospodinjski servisi) ter za vzdrževanje teh sredstev; dalje za štipendije študentom in dijakom, za strokovno izobrazbo delavcev, za zadovoljitev kulturnih potreb delavcev in za njihovo razvedrilo in druge namene, ki so v skladu s potrebami podjetja in kolektiva. Ne smejo pa se sredstva uporabljati za povečanje osebnih dohodkov. Delavski svet odloča o posamični uporabi sredstev skupne porabe s svojimi sklepi, do določene višine pa more zato pooblastiti tudi upravni odbor ali direktorja.

Vsa sredstva podjetij so družbena lastnina, ne glede na to, kako so pridobljena, toda dana so podjetjem v uporabo in upravljanje. Glede na nastanek pa so naslednja:

- brezplačno prejeta od družbe ob začetku poslovanja in tudi kasneje
- pridobljena s posojilom, ki se vrača iz dohodka poslovanja.
- ustvarjena z lastnimi silami, to je neposredno iz dohodka poslovanja.

#### DOHODEK IN NJEGOVA DELITEV

Celotni dohodek je vrednost, dosežena v poslovanju, kot dohodki iz prodaje na tržišču oziroma prežete vrednosti in sicer:

- vrednost prodanega blaga in storitev po izdanih fakturah oziroma prejetih zneskov, za katere se ne izstavlja fakture
- vrednost porabljenih lastnih izdelkov in stroškov, ki se uporabijo v investicijske namene in se torej ne plačajo iz obratnih sredstev

— vrednost izdelkov in storitev danih drugim in kritih iz lastnih skladov, toda ne iz obratovalnih sredstev

— sredstva podjetja kot dotacija

— druge vrednosti, ki jih doseže podjetje v poslovanju, kot izredni dohodki (izterjanje odpisanih terjatev, penale, obresti, razlike pri časovnih razmejitvah in slično) razne vrednosti, ki po posebnih predpisih ne gredo v celotni dohodek.

Iz celotnega dohodka je treba najprej nadomestiti vrednost sredstev porabljenih v procesu poslovanja (materialni stroški in amortizacija), dalje izločiti sredstva za splošne družbene potrebe, ostanek, ki predstavlja čisti dohodek pa se razdeli na osebne dohodke in na del, ki je namenjen za razširitev materialne podlage poslovanja in za zadovoljitev drugih potreb.

Z veljavnimi predpisi pa je ta delitev predvidena takole:

Celotni dohodek

- Poslovni stroški
- prometni davek

= Dohodek podjetja

- prispevek iz dohodka

= Čisti dohodek:

- a) za osebne dohodke delavcev
- b) za skupni rezervni sklad industrije
- c) za sklade podjetja

Kaj je celotni dohodek smo že povedali, pojasniti pa je treba še ostale sestavine.

Poslovni stroški obsegajo naslednje stroške, vsebovane v prodanih izdelkih:

- materialne stroške (material in storitve drugih)
- amortizacija vrednosti osnovnih sredstev
- obresti od sklada osnovnih sredstev
- zemljarina
- prispevki, članarine in podobni izdatki (prispevki za kadre, prispevki zbornicam in skupnostim, dopolnilni in dodatni prispevek za socialno zavarovanje).

Prometni davek se plačuje le ob prodaji nekaterih izdelkov na temelju posebne tarife.

Dohodek podjetja, ki nastaja kot razlika med celotnim dohodkom in poslovnimi stroški s prometnim davkom, pa se deli na prispevek iz dohodka in čisti dohodek.

Prispevek iz dohodka predstavlja del za splošno družbene potrebe, ki se izračunava po posebni lestvici s progresivnimi stopnjami, ki so določene kot odnos med dohodkom podjetja in sestavkom minimalnih osebnih dohodkov. Razen tega prispevka obstoji še poseben prispevek iz dohodka, ki se obračunava ob koncu leta za



vsa posamična izplačila delavcem, ki presegajo 60% minimalnega osebnega dohodka. Ta dodatna obdavčitev je 25% in bo omejevala prekomerna izplačila.

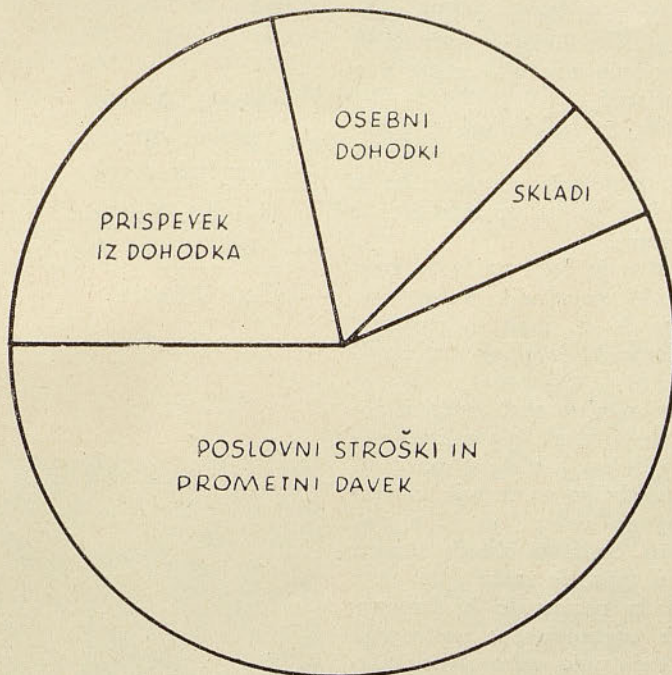
Čisti dohodek se razporeja na osebne dohodke delavcev in na del za razširitev materialne podlage in za druge potrebe v obliki skladov.

To razporeditev opravi delavski svet na posebni seji, pozneje pa mora ugotoviti po načelu *skrbnosti dobrega gospodarstvenika* kolikšen del čistega dohodka je rezultat prizadevanj kolektiva, kolikšen del pa rezultat gibanja na trgu in splošnih pogojev poslovanja. V načelu se prvi del uporabi za osebne dohodke in delno za vse sklade, vključno

- nadomestilo za osebne dohodke (letni dopust, državni prazniki in slično);
- del osebnega dohodka nad tarifnimi in premijskimi postavkami;
- ostala izplačila delavcem iz rednega, priložnostnega ali dopolnilnega delovnega razmerja (honorarji) kot tudi osebna izplačila, ki se po zveznih predpisih priznajo do določene višine v materialne stroške: stroški pri službenih potovanjih (na pr. hotelski stroški), delovne halje za del, ki ga prispeva podjetje izven pravilnika HTZ itd.

#### OSNOVNI DOHODKI

|                                 |
|---------------------------------|
| REDNI IN DOP.<br>PRORAČ. PRISP. |
| SOCIALNO<br>ZAVAROVANJE         |
| STANOV. PRISP.                  |
| ČISTA<br>IZPLAČILA              |



#### SKLADI

|                          |
|--------------------------|
| OSNOVNIH<br>SREDSTEV     |
| OBRATOVALNIH<br>SREDSTEV |
| REZERVNI                 |
| SKUPNE<br>PORABE         |

sklad skupne porabe, drugi del pa se načelno razporedi samo v sklade in to praviloma v sklad osnovnih sredstev, sklad obratovalnih sredstev in v rezervni sklad. Le izjemno in s posebno utemeljitvijo se more ta del uporabiti tudi za osebne dohodke.

Osebni dohodki delavcev zamenjujejo dosedanji pojem plač, premij in deleža iz dobička ter se obračunavajo in izplačujejo delavcem na temelju posebnih pravilnikov kot:

- osebni dohodek obračunan po tarifni postavki za čas, prebit na delu oziroma za delovni učinek, dosežen v tem času izključno nadurno in nedeljsko delo;
- osebni dohodek obračunan na temelju premijskega pravilnika:

Osebni dohodki so povečani nasproti nekdanjim plačam, obsegajo pa v svojem znesku naslednje odbitke:

- proračunski prispevek iz osebnega dohodka po posebni progresivni lestvici;
- prispevek za socialno zavarovanje po splošni stopnji;
- stanovanjski prispevek.

Za prednje tri prispevke se ob prehodu na novi sistem povečujejo dosedanje plače. Razen tega pa more uvesti zbor proizvajalcev še dopolnilni prispevek za občinski proračun, ki more iti tudi v breme dosedanjih prejemkov.

Med letom sme izplačevati podjetje osebne dohodke delavcem na temelju tarifnega pravilnika po času in učinku in razen tega še 75% obračunane premije, ki ne sme presegati 20% osebnega dohodka delavca po njegovi tarifni postavki.



Minimalni osebni dohodek, ki služi kot osnova za izračun prispevka proračunom, pa znaša 80% lanskoletnih plač po tarifnem pravilniku, obračunanih po času.

Skupni rezervni sklad služi za to, da se iz njega dajejo dotacije industrijskim podjetjem, ki poslujejo s skrbnostjo dobrega gospodarja pa kljub temu ne ostvariijo zadostnega dohodka za plačilo delavcev.

O skladih podjetja je bilo govora že v prejšnjem poglavju.

#### SKRBNOST DOBREGA GOSPODARJA

Kolektiv mora poslovati s skrbnostjo dobrega gospodarja, ki se izraža v tem, da uporablja podjetje sredstva in razporeja čisti dohodek po načelih gospodarnosti in smotrno vlaga svoja sredstva v skladu z družbenimi koristmi.

Posebno pride do izraza to načelo pri razporeditvi čistega dohodka, kot smo to že preje omenili, namreč, da gre za ugotavljanje dela rezultata, ki je ustvarjen z naporu kolektiva in pa za rezultat, ki je posledica splošnih pogojev.

Za prizadevanje kolektiva je šteti znižanje stroškov, doseženih s prihranki, povečanje proizvodnje oziroma prometa ob enakih ali manjših stroških, izboljšanje izbire in kakovosti izdelkov ter storitev in temu slično.

Delavski svet mora v okviru skrbnega gospodarjenja nadzirati poslovanje zlasti glede izpolnjevanja norm delovnega učinka, premij, stroške za reklamo, reprezentanco, udeležbo na sejnih in razstavah, stroške potovanj po državi in v tujino, uporabo vozil in podobno. Sredstva sklada skupne porabe pa moramo vlagati tako, da zadovoljuje tiste potrebe kolektiva, ki bodo prispevale k dviganju delovne storilnosti in k uspešnejšemu poslovanju podjetja (strokovno izobraževanje, zdravstvene razmere, stanovanja, servisi).

Za ilustracijo navajamo še delitev dohodka po novih predpisih na temelju predloga gospodarskega plana za leto 1958

| Os. dohodki                  | Skladi              |
|------------------------------|---------------------|
| Redni in dop. prorač. prisp. | Osnovnih sredstev   |
| Socialno zavarovanje         | Obratovnih sredstev |
| Stanov. prisp.               | Rezervni            |
| Čista izplačila              | Skupne porabe       |
| Celotni dohodek              | 5.597.749.000.—     |
| — Poslovni stroški           | 3.075.506.000.—     |
| — Prometni davek             | 90.390.000.—        |
| == Dohodek podjetja          | 2.431.853.000.—     |
| — Prispevek iz doh.          | 1.207.649.000.—     |
| == Čisti dohodek             | 1.224.204.000.—     |

## Brazilija in Brazilci

(Intervju z ing. Balohom)

Vsi časopisi so dan za dnem polnili svoje stolpce o sprejemu novih svetovnih nogometnih prvakov v Braziliji po vrnitvi s Švedske, o proslavah in praznovanju, ki je trajalo kar 14 dni. Zato sem ob neki priložnosti povprašal tov. ing. Janeza Baloha, šefa našega izvoznega oddelka, ki se je pred leti mudil prav v tej deželi kontrastov in neomejenih možnosti, če

si lahko predstavlja, kako je izgledal ves ta spektakel v Riu in Sao Paolu.

Dejal je, da prav lahko, ker je nekaj podobnih stvari tudi sam že doživel, in nadaljeval:

„Eden osnovnih življenskih smotrov povprečnega Brazilca je praznovanje. Zato ni čudno, da poleg vseh rednih praznikov, ki jih ni malo, izrabijo vsako priložnost,

da lahko prenehajo z rednim delom, se vesele in z vikom in krikom slave tisto, kar je pač vzrok samemu slavju. Pri tem je poudarek na dogajanju po mestnih ulicah, bodisi prestolnice, bodisi ostalih mest in vasi. Nikakor ni presenetljivo, da so se ob prihodu zmagovite nogometne reprezentance domov, milijoni prebivalcev razlili po ulicah, da so s seboj prinesli



svoje bobne, pokalice in petarde, ter da so z velikim dirindajem, pesmimi in plesi proslavljali srečni dan. Verjamem, da ta slavljenja niso bila zgolj iz navdušenja za nogomet, ampak v dobršni meri lepa priložnost, da so se temperamentni in breskrbni Brazilci zopet enkrat lahko pošteno razživel. S tem pa ne želim zmanjšati vsega zanimanja tamkajšnjih prebivalcev za nogomet, ki je za naše pojme zares izredno.

Če že govorimo o praznovanju, se mi zdi nujno, da omenim običajni pregovor, ki ga je često slišati v Braziliji: „Toda vida e un carnaval“ (vse življenje je en sam karneval). Teh besed Brazilci nimajo samo na jeziku, ampak dejansko naredijo iz življenja skoraj neprekinjeno vrsto zaporednih praznikov, veselja, pesmi in plesa. Ne morem trditi, koliko je prav za prav tistih praznikov, ko

se v Braziliji ne dela. Vendar je skoraj vsak teden kak dan. Poleg vseh cerkvenih in državnih praznikov, ki jih ni malo, je še nekaj drugih, tipičnih za Brazilijo, o katerih naj spregovorim nekaj besed.

Predvsem mislim na pusta, ko je za tri dni ustavljeno vse poslovno življenje, ko je vse usmerjeno zgolj v zabavo, rajanje po ulicah, petje karnevalskih pesmi in plesanje. Karneval pa se ne prične na pustno nedeljo, ko se začno omenjeni prazniki, ki trajajo do srede, ampak se pričnjenja praktično že ob novem letu. Že od tedaj pa vse do pepelnice ob večerih in ponoči preprosti ljudje rajajo po ulicah, bobnajo, plešejo in žvižgajo. V tej dobi so po službah za beležene mnoge odpovedi. V Braziliji je normalno, da ljudje v začetku leta do pusta za več tednov zapuste svoja delovna mesta samo zato, da bi se lahko z

dušo in telesom posvetili praznovanju. Jasno je, da taka navada, posebno v industriji, povzroča precejšnje motne, vendar doslej še ni nihče ničesar ukrenil, da bi se to spremenilo. Smatra se pač, da je pust — oziroma karneval — praznik preprostih ljudi, ki jim nihče, vse do predsednika republike, ne sme kratiti dobrega razpoloženja in vseh ceremonij, ki jih praznovanje predvideva.

Komaj pust dobro mine, se že začno priprave za kresovanje. Ceremonial za ta praznik zahteva mnogo pokanja. Po vseh vogalih se prodajajo pokalice in petarde in v nočnih urah mesecev april, maj in junij vsenaokrog streljajo kot na fronti. Jasno je, da so miroljubni prebivalci občutno prikrajšani za mirno nočno spanje, a bilo bi proti običaju, če bi se kdorkoli razburil, kadar mu o polnoči ali še pozneje pod oknom

Razpoloženje Brazilcev je razvidno iz pričujočih slik







Ples  
na ulici

pošteno počti, pa četudi mu hišica stoji sredi vrta. Priljubljena zabava v teh dneh je metanje pokalic pod noge lepim dekletom ali pod avtomobile, ki slučajno vozijo mimo. Na kresni dan sam doseže pokanje svoj oglušujoči višek, in na ta dan „šole sambistov“ zopet oblečejo svoja posebna pisana oblačila ter se v plesočih sprevodih ob neznanem bobnanju podajo na obhod po mestih in se s tem dokončno poslovijo od karnevala. Od junija dalje je namreč po nepisanih pravilih ples na ulicah prepovedan vse do začetka naslednjega karnevala, to je do novega leta. Mesec julij, avgust, september in oktober so mrtvi meseci. V tem času so namreč na programu predvsem državni prazniki, ki jih pozivljajo še trije prav posebni: „dan mater“ (materinski dan), „dan očetov“ in „dan zaljubljenecv“. Vsi trije naštetih prazniki se ne praznujejo z razgrajanjem in vsesplošnim veseljem, ampak v bolj zaključenem krogu.

Nekako v drugi polovici novembra se začne praznovanje božiča in

novega leta, ki pa v glavnem poteka mirno in je zanj karakteristično dekoriranje ulic, stavb in vrtov. Z novim letom se to zaključijo, ko se na cestah zopet pojavijo „šole sambistov“ s svojimi hrupnimi sprevodi.

Pri nas je tudi dobro znan „silvestrski tek“ v Sao Paulu. To je športna prireditev, ki se odvija na okoli 7 km dolgih progah po ulicah Sao Paula in se organizira tako, da tekači pritečejo skozi cilj točno opolnoči na prehodu iz enega leta v drugo. Ta športna prireditev privabi na ulice stotisoče prebivalcev, ki v luči reflektorjev in ob streljanju hrupno spremljajo potek tekme — človeku se zdi, da precej nerese in bolj za šalo.

Taki so pač Brazilci. V športni dejavnosti se mnogo razpravlja ali je „silvestrski tek“ športna prireditev ali zgolj atrakcija. Zdi se mi da tega vprašanja, posebno mi Evropejci ne bomo nikoli rešili, enostavno zato, ker ne znamo misliti in čutiti tako kot tamkajšnji domačini. Njihovo življenje je pač „en sam karneval“, pa če tudi gre pri tem za resne stvari. Zato tudi športni dogodki dobijo obeležje nekakih „špektaklov“, ali po globokem prepričanju vsakega Brazilca zadržijo pri tem vso športno resnost, publika pa je zadovoljna, če je s kričanjem in z vsemi drugimi izraznimi sredstvi dala duška svojemu športnemu navdušenju.

Zato ni nič nerazumljivega, da je bilo ob prihodu nogometne reprezentance Braziliije 1,5 milijona prebivalcev na ulicah Ria. Kajti povratek svetovnih prvakov je prišel ravno v pavzi po kresovanju, in to je bilo treba temeljito izrabiti.“

SIS - IJB

#### ZAHVALA

Podpisani člani ZB, ki smo bili na oddihu v Počitniškem domu v Ankaranu, se zahvaljujemo naši organizaciji za naklonjenost, ki nam jo je izkazala, ko nam je omogočila brezplačni enotedenski oddih.

Ta teden oddiha na našem sinjem Jadranu smo zelo lepo preživeli in imamo kar najlepše spomine.

S tovariškim pozdravom

Leopold Panjan l. r.

Francka Kajzer l. r.

Jože Turšič l. r.



## PREGLED NA STANJE SVETOVNEGA TRGA

### V LETOŠNJEM LETU

Vse države sveta težijo za tem, da bi svojo proizvodnjo povečale in čim več prodale na tujih tržiščih ter s tem pridobile devize, nujno potrebne za nakup blaga, ki ga same nimajo ali ga še ne izdelujejo. Vse to trgovanje držav med seboj imenujemo svetovni trg. Tudi naša država je člen svetovnega trga. Industrija daje iz leta v leto več izdelkov in jih prodaja na domačem trgu, kakor tudi na inozemskih tržiščih. Seveda je pa vprašanje, ali se blago, ki je pripeljano za prodajo, lahko tudi proda pod pogoji, ki so za izdelovalca sprejemljivi. Vsak proizvajalec se trudi, da bi dvignil svojo proizvodnjo na višjo raven, t. j., da bi dosegel večjo količino, boljše kvaliteto in pocenitev svojih izdelkov.

Toda ker vsakdo želi čim več proizvajati in tudi dela, se tržišče počasi zasiti in tako poleg ostalih vzrokov nastajajo v državah proizvajalkah večje ali manjše zaloge, posebno ako domači trg teh količin ne more absorbirati.

Zaloge gotovih izdelkov so se posebno dvignile v ZDA in v ostalih industrijsko visoko razvitih deželah. Vse te dežele si skušajo pomagati, da bi premostile ovire, ki jim preprečujejo prodajo izdelkov na svetovnem trgu. Toda trg se je napolnil. Še do nedavnega so bili proizvajalci tisti, ki so diktirali trgu, ker so z večjo ali manjšo težavo prodali svoje proizvode. Sedaj pa se je to spremenilo in je kupec tisti, ki določa pogoje na trgu. Kdor ima boljše zveze, boljše informacije, boljše organizacijo, kdor se bolj prilaga tržišču in kdor nudi blago pod ugodnejšimi pogoji, ta lahko hitreje in uspešneje proda svoje blago. Konkurenca je zelo huda in velikokrat se proizvajalec bori ob slabših pogojih kot njegov konkurent, da bi dosegel zaželeni uspeh. Nihče noče popustiti, zato je borba ostra. Saj stoji za zasičenostjo trga nevarnost padca proizvodnje, splošna stagnacija gospodarstva, brezposelnost in vse ostale neugodne posledice.

Prvi znak zastoja oz. spremembe so bile cene prevoza z ladjami. Te cene, ki so bile ob sueški krizi zelo visoke, so pričele občutno in hitro padati, tako da so danes že izredno nizke. Najboljši barometer stanja na trgu pa so cene „klasičnih“ kovin, kot so svinec, baker, cink in v zadnjem času še aluminij; te cene sedaj padajo. Zanimivo je, da se padec cen teh kovin ujema z ameriškim zastojem (recesijo). Padcu cen surovin pa je sledil še padec cen ostalih surovin.

Kako je prišlo do tega stanja? ZDA kot gospodarsko najmočnejša država na zapadu si je ustvar-

jala zaloge strateškega materiala. Isto so delale vse ostale države, posebno tiste, ki so še prav posebno navezane na ZDA in njihovo politiko. Pri kupovanju teh surovin so bile zaradi zapore izključene vzhodnoevropske države. To nakupovanje strateškega materiala in ustvarjanja zalog je bilo najmočnejše za časa korejske vojne in sueške krize.

Hitrost, s katero se razvijata znanost in tehnika, pa je imela tudi tukaj velik vpliv. Poleg tega se je preveliko kopičenje surovin po prenehanju takomenovane hladne vojne pokazalo kot neosnovano, ker so vojne industrije teh držav pričele omejevati svojo proizvodnjo. Res je, da države še nadalje kupujejo strateški material, vendar v manjših količinah. Tako so prišle države, ki te surovine proizvajajo in prodajajo, v stisko, ker se je zmanjšal dotok deviz za prodane surovine. Padla je njihova kupna moč in tako se te države ne morejo več pojaviti kot močni kupci industrijskih izdelkov na svetovnem trgu, kar so doslej bile. Vse to povzroča vrsto negativnih pojavov v gospodarstvu, kar prinese za nekatere države težke posledice.

Da bi oblažile sedanje stanje, se države skušajo vzdržati uvoza, t. j., uvaža naj se samo najnujnejše, izvažajo pa naj se čim večje količine domačih proizvodov, in to po takih pogojih, da bodo gotovo prodani. Cene padajo. Nekatere močnejše države so pričele dajati kupcem dolgoročne kredite pod ugodnimi pogoji in jim pri tem dajejo še razne druge komercialne ugodnosti.

Danes imajo države — posebno visoko razvite, kot so ZDA, Anglija, Francija, Nemčija itd. — posebne institucije, ki budno spremljajo celoten razvoj in pravočasno obveščajo vlado o stanju ter obenem predložijo ukrepe, ki jih je treba izvesti, da država ne pade v krizo. To posebno velja za ZDA, od katerih je finančno odvisen dober del sveta, saj se njihovo sedanje težko gospodarsko stanje (recesija) že pozna v drugih državah, vendar še ne občutno.

ZDA so takoj pristopile k reševanju svojih težav. Znižale so davek, dale velike vsote za graditev stanovanj, cest in hidrocentral, in seveda še večje zneske — lahko rečemo ogromne — za raziskovalna dela na vsemirskih in daljinskih raketah. Na ta način želijo, da bi se denar ne vlagal v tiste panoge industrije, ki so trg že zasitile in ki že itak nimajo dovolj dela. To so ukrepi, ki so jih ZDA napravile na notranjem trgu, za zunanji trg pa dajejo posojila nerazvitim deželam, ki potem kupujejo blago v ZDA. Vendar bi bil ta zadnji ukrep po-



mnenju mnogih ljudi veliko uspešnejši in ugodnejši za obe plati, če bi bila ta posojila večja.

Omenjeno stanje na svetovnem trgu se odraža tudi pri nas. Naš jugoslovanski izvoz ni dosegel v letošnjem polletju tistega nivoja kot smo pričakovali, to pa zaradi padca cen že prej omenjenih kovin, katerih proizvajalci smo, kakor tudi zaradi težkih pogojev prodaje naših industrijskih izdelkov in poljskih pridelkov na svetovni trg. Po drugi strani pa se je povečal uvoz in je še presegel plan, ki mu je bil postavljen. Težava je v tem, da se je povečal uvoz ravno iz tistih držav, kamor naš uvoz ni močan. Sedaj imamo postavljen cilj, da se poveča izvoz v določene države.

Tudi naša industrija je ob naraščanju proizvodnje zabeležila porast zalog gotovih izdelkov. Nekatere veje so ne samo dosegle polletni plan, ampak tudi precej presegle. Da bi se naše gospodarstvo lahko nemoteno razvijalo ob zvišanju življenjske ravni državljanov, so državi nujno potrebne devize. Kajti potrebne so nabave določene investicijske opreme, nakup izdelkov za široko potrošnjo, ki jih doma še ne izdelujemo itd. Zal pa je naša zunanjetrgovinska bilanca negativna zaradi prevelikega uvoza in premajhnega izvoza; zato vlagajo naši zunanjetrgovinski organi ves svoj trud v to, da dosežemo ravnotežje s čim večjim izvozom.

Pri današnjem stanju na svetovnem trgu pa lahko uspemo na zunanjih tržiščih edino s primerno nizko ceno in dobro kvaliteto naših izdelkov, to se pravi, potrebno je znižati proizvodne stroške in dvigniti produktivnost dela, ker le s konkurenčnimi cenami se bomo lahko kosali s ponudniki istih izdelkov iz drugih držav.

Svetovni trg je odvisen od splošnega gospodarskega in političnega stanja v svetu. Zato izredno hitro reagira na vsako spremembo tega stanja. Tako ima vpliv na dogajanje sedanje napeto stanje na Bližnjem Vzhodu. Govori se, da se bodo dvignile cene prevoza z ladjami v tem delu sveta, posebno še cene za prevoz nafte. Države, ki se čutijo ogrožene, kupujejo orožje ali pa si postavljajo lastno oboroževalno industrijo. To vse ima vpliv na svetovni trg in lahko spremeni njegovo strukturo. Kako se bo to dejansko razvijalo, bomo videli v prihodnosti.

Naša država se trudi, da bi povečala ekonomsko sodelovanje z vsemi državami, ki to žele in ki spoštujejo pravice partnerjev, t. j., ki so za enakopravno sodelovanje brez izkoriščanja in političnih koncesij. Vsi naporji so torej obrnjeni v smer povečanja izvoza in zato je tudi naloga podjetij, ki se ukvarjajo z zunanjo trgovino, da solidno in trajno zalagajo tržišča s svojimi izdelki in spremljajo ves razvoj in gibanje zunanje trgovine. Pri teh naporih je udeležena tudi naša tovarna, ki s svoje strani prispeva delež k splošnemu razvoju jugoslovanskega izvoza. Naša polletna bilanca nam potrjuje, da naš napor ni bil zaman in nas obenem hrabri za nadaljnje delo, tako da lahko z optimizmom gledamo na izpolnitev postavljenih obveznosti.

## Izlet v Kumrovec-

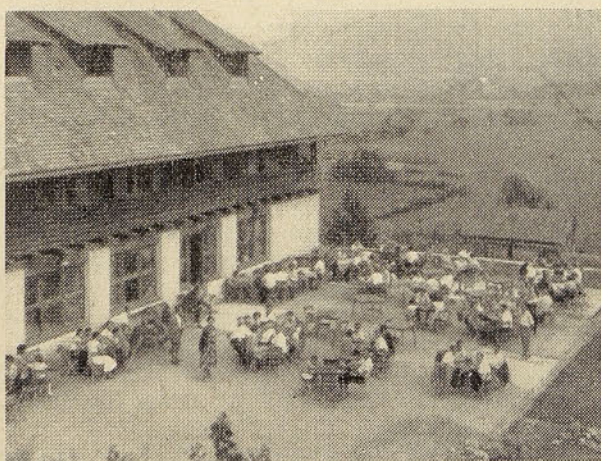
### lepo doživetje

Izvršni odbor sindikata je sklenil, da se za letošnje praznovanje Dneva borca in Dneva vstaje — poleg drugih prireditev, vključni tudi izlet v Kumrovec, rojstni kraj maršala Tita.

Izredno lepo število članov našega kolektiva se je odzvalo vabilu, saj se je tega dne odpeljalo kar troje avtobusov izletnikov preko Trojan in dalje po glavni cesti, med lepimi hmeljskimi nasadi, skozi Zalec in za borbeni praznik prelepo okrašeno Celje. Sonce, ki se je borilo z bledečimi oblaki, je pozlatilo strehe, silhueta Starega gradu pa je vstala iz zasanjanih meglic.

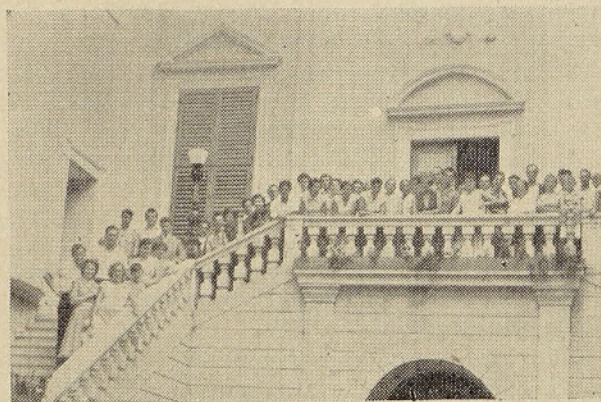
Veseli smo bili — pa kdo se ne bi veselil sonca in z njim življenja? — Pogledi so nam begali levo, desno — povsod samo zelenje, cvetje in polne krošnje dreves; povsod sama lepota narave, katero so naše oči vpijale in jo spremljale kot lepo misel, da je ta prelestna zemljica naša — in samo naša!

Prvi odmor je bil v Rogaški Slatini. Marsikdo, in teh je bilo precej, je prvič videl svetovno znano zdravilišče in se ni mogel načuditi vsemu: lepim parkom, krasnim stavbam in sploh vsemu okolju. V paviljonu vrelcev Donat



Z izleta v Kumrovec

Foto: Dežman





in Štyria so nam prijazna dekleta natočila polne čaše zdravilne vode — brezplačno, orkester, ki vsak dan igra za promenadni koncert, pa je ob tem prijetno ubiral »Pomladne zvoke«.

Čas je hitel. Privoščili smo si še ogled s hriba, kjer se nam je odprla prelepa panorama tega zdravilišča pod Rogaško goro in si še bežno ogledali zdraviliško dvorano, ki slovi po lepoti svoje arhitekture.

Avtobusi so se med tem ohladili, tako da smo se lahko brž odpeljali skozi Rogatec v dolino Dravinje in dalje mimo Majšperka (znan po tekstilni industriji) na grad Statenberg, kjer smo imeli naročeno kosilo.

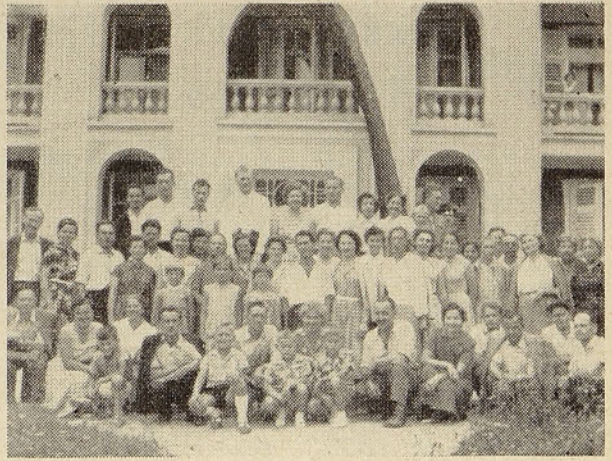
Mogočen je ta grad, ki ga še vedno restavrirajo. Na dvorišču je lep park, vhod je impozanten. Za naše ljudi je bilo vse to novo — presenečeni so bili, da bodo kosili v tako lepem gradu. Mmogrede je nekdo rekel: »Prav dobro se mi zdi, da bomo tudi delavci »nobel« jedli — tako, kot so včasih grofje in baroni.« Seveda smo se vsi od srca nasmejali, vendar je neki duhovitež še pristavil: »Veš France, bolj »nobel« bomo jedli, kot so takrat grofje. Takrat so jedli meso z rokami, ti ga boš pa z vilicami nosil v usta.« Se in še so se utrinjali dovtipi, toda na pragu je stala simpatična upravnica in nam dejala: »Dobrodošli na Statenbergu. Izvolite naprej, kosilo bo takoj servirano.« Res lepa gesta. Takoj sem se spomnil na naša počitniška domova. Ali ne bi bilo lepo in prav, da bi naše letoviščarje takole sprejel naš upravnik?!

V predverju, kjer visijo rogovi jelenov, kozorogov in druge rogate divjačine, je bilo že vse pripravljeno, s cvetjem na mizah. Kosilo je bilo okusno in zadostno.

Med odmorom nam je izredno ustrezljiva upravnica pokazala nekaj sob, ki so zanimive po svojih različnih stilih pohištva in raznih stropnih štukaturah, ki datirajo iz leta 1700. Grad ima precej letoviščarjev in je pravi raj za ljudi, ki želijo miru in počitka. Krasni gozdovi, polja, ribnik in nobenih tulečih zvočnikov, dajejo kraju čar poetike in sanjske lepote. Poslovali smo se od ljubeznive upravnice z željo, da se v jeseni, ko bo zrelo grozdje, zopet vidimo.

Odpeljali smo se proti Kumrovcu. Med potjo nas je zajela kratka ploha, katero smo pod streho avtobusov z veseljem sprejeli, saj je bil dan vroč.

Spet se nam je bližala zanimivost: »Slavne atomske toplice«. Nič posebnega nismo videli, saj je kopanje



Pred gradom Statenberg

Foto: Dežman

prepovedano, zato pa tudi ni bilo nobenega življenja, ko smo se peljali mimo.

Sotla, ki razmejuje Hrvatsko in Slovenijo, je bila vsa motna in neznatna, poznalo se je, da ni bilo dežja že dalj časa.

Kumrovec!... Že od daleč smo zagledali novi hotel, ki čepi na gričku. Cesta na hrvatski strani je bila zelo slaba, polna globokih kotanj, pa še jarek so kopali, tako, da so naši šoferji vozili korakoma, da ne bi zdrknili s ceste. Vendar smo težave srečno prešli in zavozili na lepo, široko, s kockami tlakovano cesto, od koder je bil lep pogled na prekrasno novo šolo.

Ustavili smo se. Pred nami je stala hiša, kamor smo bili namenjeni. Z različnimi občutki smo stopali v rojstno hišo moža, ki za nas toliko pomeni. Z zanimanjem so si člani našega kolektiva ogledali vsako podrobnost, se podpisali v spominsko knjigo in bili srečni, da za Dan vstaje bivajo pod isto streho, kjer je prebil otroška leta maršal Jugoslavije — Josip Broz, Tito.

FB

## VESTI iz industrijske šole



### Konferenca ZK v IKŠ „Iskra“

Pretekli mesec je imela osnovna organizacija Zveze komunistov v Industrijski kovinarski šoli „Iskra“ v Kranju redno letno konferenco. Iz referata, ki ga je podal sekretar tov. Jernej Teropšič, je bilo razvidno, da organizacija obstoja na šoli eno leto in je zabeležila že kar lepe sadove dela. Največ pozornosti so komunisti na Industrijski šoli posvetili mladini, kar je tudi pravilno. V enem letu obstoja organizacije so sprejeli v Zvezo komunistov kar 9 mladincev.

Iz diskusije pa je bilo razvidno, da so bili komunisti na Industrijski šoli premalo samokritični. Pre-

malo so se poglobljali v razne pomembne sestavke, ki so izhajali v dnevem tisku ali pa v tedniku „Komunist“.

Ob zaključku so komunisti Industrijske šole „Iskra“ sprejeli sklep, da bodo v jeseni, po počitnicah, organizirali študijske sestanke, na katerih bodo pregledovali gradivo in material VII. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije. Na konferenci je bil izvoljen nov 5 članski sekretar, at ki ga bo od slej vodil tovariš Alojz Koželj.



## Takšne ekskurzije si še želimo

Po končanem pouku v šolskem letu 1957/58 v Industrijski kovinarski šoli „ISKRA“, smo se učenci vseh letnikov odpravili na vsakoletne ekskurzije. Prvi letnik si je ogledal „Železarno Jesenice“; drugi letnik „Telekomunikacije“, „Litostroj“ in „Radio-televizijo Ljubljana“; tretji letnik pa je za zaključek svojega šolanja obiskal malone celo Štajersko in Koroško. Obiskali smo v Celju „Tovarno emalirane posode“ in vse slaščičarne, v Dravogradu „HC Dravograd“ in v Mežici „Rudnik svinca“, v Ravnah smo si ogledali „Železarno“ in Tehniški muzej, obiskali smo tudi Prežihovino, ker je živel, pisal in delal Lovro Kuhar — Prežihov Voranc.

Dvakrat smo morali prespati v internatu Metalurške industrijske šole v Ravnah, da smo si lahko ogledali vse te zanimivosti. Končno smo bili gostje „TAM-a“ in „Metalne“, videli pa smo tudi daleč na okoli znani mariborski akvarij.

Pot je bila precej naporna a obenem lepa, zanimiva in koristna.

Milan Živkovič

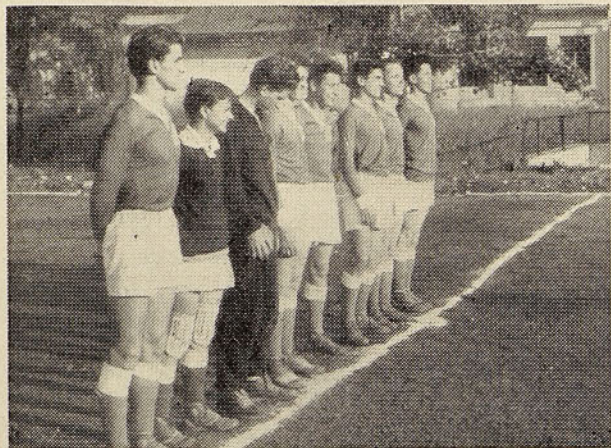


Foto: Krenner

## Sedmorica iz industrijske šole

Marsikdo se bo vprašal, kaj se skriva pod tem naslovom? Prav za prav nič novega, le rokometna ekipa Industrijske kovinarske šole Iskra iz Kranja. To so mladi fantje, ki so po končanem prvenstvu v malem rokometu na Gorenjskem zasedli v zelo močni konkurenci odlično 4. mesto. Pred nedavnim smo v reviji »Iskra« pisali, da so v jesenskem delu razen ene zmage nad »Storžičem« z Golnika doživeli na rokometnih igriščih same poraze in se vprašali, kaj bo šele spomladi. Toda obrnilo se je očitno drugače. Prvi nasprotnik je bila ekipa Kranjske »Planike«. Zaigrali smo kot še nikoli. In kaj je sledilo? Zaslužena zmaga 13:12 nad jesenskim prvakom Gorenjske. Navdušenja in veselja ni in ni hotelo biti konec. Pripraviti pa se je bilo treba na novo preizkušnjo rokometnega znanja proti »Partizanu« iz Tržiča. Tudi na tej tekmi je šlo precej za nohte, toda borbenost mladih



Foto: Krenner

igralcev ni popustila in spet smo zmagali proti drugo plasiranemu Partizanu z rezultatom 19:18. Kljub obema velikiima uspehoma rokometišev pa je prišel tudi »črni dan« in mlada ekipa je morala kloniti proti boljši drugi garnituri »Mladosti« iz Kranja z rezultatom 9:17. Ostali dve tekmi, ki smo jih morali odigrati proti »Savi« iz Kranja in »Storžiču« iz Golnika, sta bili lažjega značaja in smo obe odločili v svojo korist. In kdo ima za takšen uspeh največ zaslug? Lahko rečemo: prav vsi! Od tehničnega vodja in požrtvovalnega rokometnega delavca Marjana Lebana pa do zadnjega igralca ekipe. Naj vam poimensko predstavimo, kdo vse je nastopal za ekipo Industrijske kovinarske šole Iskra:

Kapetan ekipe je bil vseskozi Erih Vagaja, dijak II. letnika. Največ golov za ekipo pa je dosegel Mitja Krampf in tako postal najboljši strelec na Gorenjskem z 58 doseženimi goli. Za ekipo pa so še igrali Karlo Forti, Jože Ivančič, Tomaž Gašperšič, Rasto Cvetko, Stane Petrič, Matija Pukl in Vladivoj Boc.

Poleg prvenstvenih tekem pa so rokometiši Industrijske šole odigrali še celo kopico prijateljskih tekem, katera pa so v večini odločili v svojo korist. Naj omenimo samo krepko zmago nad Tekstilno šolo iz Kranja 36:14.

Ob koncu ko se nekateri učenci šole (III. letnik) poslavljamo od šole, želimo mladim rokometišem v nadaljnjih tekmovalnih še vidnejše uspehe.

M. Ž.





# DOŽIVETIA v Ankaranu

## Sličice iz Ankarana

(junij 1958)

Dež. Veter. Mraz.

Otroci sitni.

Prepih. Televizija pokvarjena.

Kljub temu dobra volja pri strežnem osebju.

Hrana dobra, pijača tudi, le prave žeje ni.

★

Prši. Veter. Hladno.

Televizija popravljena. Tekma.

Otroci: po navadi.

Rojstni dan. Veselje. Rajanje, le prave žeje ni.

★

To je bilo štiri dni v tednu, a v petek nas je predramilo sonce, težko pričakovano sonce. Nič več šaha, nič več poslušanja vremenske napovedi! Otroke na hrbet in hajdi kolona na morsko obalo. Treba je pohiteti, kajti z morja ne smemo priti bolj belí, kot smo šli z doma. Toda, kot se ne da hitreje spati, tako tudi nismo mogli pospešeno rjaveti, kajti treba se je bilo držati navodil med. sestre iz prejšnje številke revije!

Tekma s Francijo se je ugodno končala, s Paragvajem manj srečno, vendar pa so naši le prišli v finale.

★

Sonce v redu, hrana v redu, spanje v redu, le prevoz otrok opoldan z morja v dom ni bil v redu. Za vse naše prošnje Francelj ni imel pravega posluha. Bolj se mu je smilil avto, če bi moral z otroci v klanec, kot pa sami otroci in starši, ki so morali male otroke štiporamo nositi na ta naš edinstveni ankaranski Triglav. Obljubil sem mu, da to napišem v revijo in naj ne zameri, če to svojo obljubo izpolnujem. Odločil sem se tudi zaradi tega, ker sedaj otroke redno vsak dan prevažajo in ni nobenih komplikacij, ker je v domu pač drug šofer. Lepo vreme in nepopolno zaseden dom sta odločilno vplivala na našo odločitev, da smo ostali še teden dni v Ankaranu, ki v sebi tako lepo druží čare gorenjskih gričev in morja.

Ni ga obiskovalca Ankarana, ki nam ne bi zavidal prekrasnega razgleda, ki ga uživamo brezplačno, kadar se v kratkem sprehodu po opoldanskem soncu dvigamo in uživamo. Ze stari Kneipp je propagiral sončne kopeli in v dvajsetem stoletju so

uresničene. Ze visoka lega našega doma potrjuje mišljenje ostalih državljanov o superiornosti naše Iskre, o junaštvu našega kolektiva, ki se bavi z mislijo še nadaljnega izgrajevanja počitniškega doma (glej prejšnjo številko). Kako revni se nam zde kolektivi, ki se s svojimi počitniškimi hišicami stiskajo ob morju in tako podpirajo popolno mirovanje in s tem arteriosklerozo (poapnenje žil) v primeri z nami, ki imamo dnevno 2 krat (tudi 3 krat) nenapisan a obvezen trening nog, rok, srca in dihalnih organov. Ni čudno torej, da so naši okrevanci našli tam novih moči (a zgubili na svoji zemeljski težnosti).

Hrana, hitra postrežba, vljudno in prijazno strežno osebje in prenosi nogometnih tekem s svetovnega prvenstva so nam držali moralo na zavidljivi višini. Drča (tobogan) je zdržal vse navale mladine in starine. Pri „Turistu“ so se sklepala nova poznanstva in obljubljala zvestoba in ljubezen vsaj do naslednjega dne. Nekaj pa je bilo tudi dolgotrajnejših spoznanj; pri takih so prišle v poštev zamejnave slik zainteresiranih strank.

Kuharice iz Ankarana

Foto: Slavec





Stilno in oblikovno dobro grajenih deklet sicer ni bilo ravno za izvoz, a je po moje vsakdo lahko našel objekt, na katerem se mu je oko spočilo, in je na njem našel nekaj, kar mu je vzbujalo tek, da ni varčeval s silami med večerjo doma.

Naj vam opišem enega izmed načinov sklepanja poznanstva, ki pa ni rodilo sadov:

Osebe:

ena str'šn fejest punca iz Ljubljane  
en str'šn fejest f'nt iz Iskre.

On: Gospodična, (s tovarišico danes sploh ne opraviš nič. To besedo kvečjemu lahko uporabljaš če imaš „pleh na štirih kolesih“ — avto. No tisti pa, ki imajo avto...) al' hoč' te eno češnjo?

Ona sedi na travi in opazuje valujoče morje. Veter se igra z njenimi zlatimi lasmi in ji boža razgreta lica. V odgovor: molk.

On v dvomu, če ni inozemka, povzame ponovno v čisti slovenščini: Bi hoteli eno češnjo?

Ona: Ne, hvala! (On se oddahne. Hvala bogu vsaj spregovorila je, a kako neprijazno). Nisem lačna!

On: (jezen in zbadljiv) Saj vas nisem povabil na kosilo, temveč sem ponudil le eno češnjo.

Ona ne reče nič, le presede se in mu obrne hrbet.

On je vztrajen — punca je res fejest: Od kod ste pa prišli, na tak nepravi dan? Hladen veter je že cel dan pihal in ni bilo nič kaj prijetno ob obali.)

Ona: Iz Ljubljane!

On: In kaj delate tu?

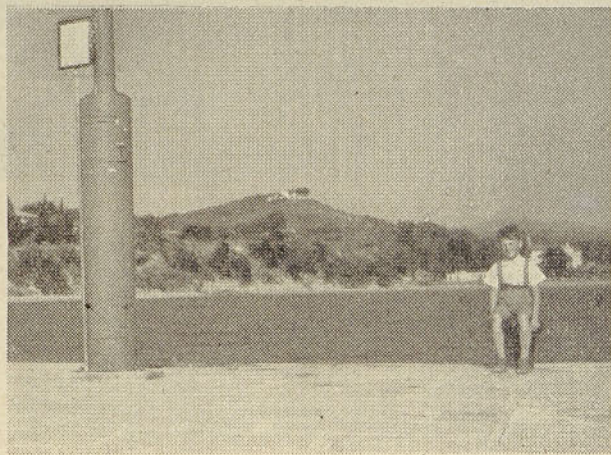
Ona: Hladim se!

On: Le kje pa Vam je danes lahko postalo vroče?

Ona se brž dvigne in z zibajočimi boki odhiti proti „Turistu“.

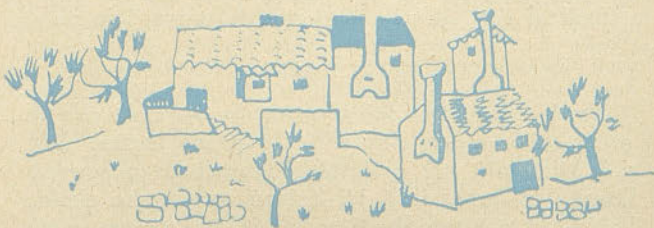
Kaj hočete. Vsak dan ne delujejo linije enako dobro, ali pa releji ne pritegnejo kontaktov in zveže ni.

☆



Pogled na Ankaran iz Valdoltre

Slovo. Slovo je vedno težko, če so spomini lepi. Zapustili smo morje, in zapustile so nas za letos skrbi: kam na dopust?



Za drugo leto pa se držimo parole: bomo še videli — če se bo klanec kaj znižal potem v Ankaran, sicer pa kam drugam:

Foto: Slavec



Skupina dopustnikov





## Nasvidenje v atomskem blatu

Dva zelena avtobusa sta se pripeljala v Ankaran. »Iskra Kranj« piše na njih. Prišli so novi gostje za naš počitniški dom. Mi, kar nas je starih, že od sonca ožganih, pa bomo morali na pot.

Je pač tako, da bo treba nazaj!

Sedaj se šele zaveš, kako hitro ti je minil čas. In v tisti breg, ki te je stal vsako opoldne najmanj dva litra »Radenske«, ne bo treba več.

Že je pričelo zoreti grozdje, kot pest debele jasenske breskve dozorevajo, — sedaj pa pojdi!

Našli smo atomske toplice, pričeli kuro, sedaj pa jo bo treba prekiniti.

Tri minute vstran od kopališča, prav pod tisto ploščadjo, ki jo je maril buldožer, ob vsaki oseki ostaja blato. Pravijo, da je morsko blato radioaktivno in če je res radioaktivno, nam morda prežene revmo. Poizkusili smo.

Dan za dnem smo ob oseki odhajali tja in se valjali v blatu. Napravili smo si do meter globoke jame, brez večjih težav, ker se ti samo udara vedno globje in globje. Namazali smo se do vratu ter tako sedeli kako uro in si vedno znova nanašali blato.

Da smo to delali stari, je razumljivo. Mladina in otroci pa so v tem našli zabavo.



Boris je takoj prvi dan ugotovil, da čuti radioaktivnost in da mu kar gomazi po telesu.

To bo pravi uspeh!

Ko pa sem pogledal od blizu, sem videl, da res vse gomazi po njem, istočasno sem to občutil tudi sam. V blatu je bilo vsesplošno malih rakcev, katere smo z blatom nanašali na telo.

Nam je to minulo in res ne vem, ali smo revmo pregnali, ali je še pridobili, to bo pokazal čas.

Ob 16. uri je odhod. Se malo v morje, da v avtobusu ne bo tako vroče, potem pa se gremo boriti za sedeže.

Odhod!

Tam gori na hribu, na katerega smo se v pasjih dneh največje vročine tolikanj najezili, nas prijetno pozdravlja bela stavba, okrog nje pa — kot okrog koklje posajene male hišice. Tam so ostali novodošli, ostale so Tončka, Ančka, Milica itd. Seveda tudi Nace za pultom in skrbni Janez...

Mi pa gremo nazaj na delo!

Dva zelena avtobusa, nabito polna, drvita proti Rižani, iz njih pa gleda polno ožganih obrazov, morja ni videti več. Le ena želja spremlja vse; nasvidenje Ankaran, nasvidenje v atomskem blatu.

Pri

## Še ena o malici

Nekaj časa je bilo mnogo govora o malici. Sedaj se je vsa stvar na videz uredila, toda ko je naša kurirka odšla na dopust, sem doživela nekaj takega, kar se mi zdi vredno povedati. Sicer pa najbrže to ni nič novega.

Bilo je po prazniku in mnogo nas je bilo brez malice. Ker nihče ni hotel ponjo, mi ni preostajalo drugega, kot da poberem denar in zapišem vse tiste kruhe, žemlje, salame, kumarice itd. in grem v menzo. Ko sem odprla vrata tistega prostora, kjer se čaka, mi je puhnil v obraz tak zrak, da sem najprej pomislila, da nisem prav vstopila. Ko sem zaslišala klice: »Meni en kruh! Meni vodo! Meni cigarete!« sem vedela, da je prav. Na hitro sem prešla pred seboj čakajoče, bilo jih je sedemindvajset, in se tudi sama prelinila med nje. Pa so še prihajali in kmalu nas je bilo nabito polno. Komaj sem se malo ogledala, kje pravzaprav sem, že sem dobila tako v rebra, da me je kar stisnilo. Pa ni bilo nič posebne-

ga, samo nekdo je hotel iti ven, ker je dobil malico! No, to je bil šele začetek. Večina čakajočih so bili mladi fantje, ki so se prerivali, zmerjali, suvali kot v kakšnem kavbojskem filmu. Stopali so mi po nogah, kadar pa je kdo od njih zapuščal prostor, bi nas ostale skoraj slekli. Pa tudi ni mogel drugače, saj se je rinil ven kot je pač mislil, da bo najprej zunaj. Skoraj sem izgubila upanje, da bom še kdaj prišla na beli dan, da bom dobila malico, pa sploh nisem verjela. Čakala sem vendarle, ker sem vedela, da nekaj moramo jesti, in da v pisarni nihče ni imel nič s seboj. No, in tako je šlo zdaj naprej, zdaj nazaj in po polurnem čakanju sem bila pri oknu. Takrat pa sta dva prišla zaboječke, naložene z malico, se junaško odrinila, kot na štartu v bazenu in tisti, ki smo bili spredaj, smo se znašli čisto zadaj. Prav začudena sem bila nad to taktiko, toda onadva sta bila že zunaj. Spet sem začela lesti naprej, spet je vzalovilo med ljudmi in moj sosed jo je dobil s steklenico po glavi, seveda ne namenoma, a takrat jo je že imel. Nekdo je pač držal steklenico nad seboj, ker je mislil, da bo že na vrsti in ob nekem sunku je malo omahnil, najbrže ni stal na svo-

jih nogah in steklenica je oplazila sosedu. Seveda, mladini je bilo to smešno, no saj zabavno bi bilo res, če bi to gledal od daleč, toda takole se mi je zdelo bolj pomilovanja vredno. Kletvice, psovke in smeh, vse se je mešalo, zrak pa je bil tak, da bi ga lahko rezal. Čudim se, da se to ne da urediti kako drugače.

Ko sem prišla na vrsto, je mnogo zelenih jestvin že zmanjkalo, toda bilo mi je že čisto vseeno, kaj mi dajo, samo da nekaj dobim in da grem ven na zrak, pa čeprav lačna. To je bilo 35 minut borbe, lahko rečem ogorčene borbe, saj sem bila skoraj ob dežnik in plašč, vsa prepotena in do skrajnosti razočarana.

Res ne vem, ali je to čakanje na malico vedno tako bojevito. Če je, potem se ne čudim dekletom, ki vsak dan ho-dijo tja, da pridejo nazaj tako nejevoljne, da se vse dopoldne ne morejo pomiriti. Jaz sama nikdar več ne grem tja, kurirki pa tudi nikoli ne bom zamerila in se ji čudila, kako da je že na vsežgodaj zjutraj vsa zadirčena in slabe volje. Zaradi take malice prav lahko izgubiš živce in vso voljo, kar jo prineseš od doma.

M. M.



# Obračun poslovanja za I. polletje 1958

Na 9. rednem zasedanju je delavski svet obravnaval poročilo o polletnem obračunu za I. polletje 1958 in ga v celoti potrdil. Obračun izgleda takole:

|   |                   |
|---|-------------------|
| Celotni dohodek                             | 2.756.002.278 din |
| poslovni stroški                            | — 1.467.278.129 „ |
| prometni davek                              | — 45.821.831 „    |
| Doseženi dohodek                            | 1.242.902.318 din |
| Prispevek za federacijo,<br>republiko in LO | — 646.934.809 din |
| Čisti dohodek                               | 595.967.509 din   |

Delavski svet je ugotovil, da je čisti dohodek v celoti rezultat prizadevanja kolektiva. Iz napravljanih analiz je razvidno:

1. Da smo izdelali v I. polletju za 12,8 % izdelkov več kot lani.
2. Da smo povečali storilnost dela za 4,2 %.
3. Da smo imeli za 0,12 % manjši izmet.
4. Da smo izboljšali kvaliteto za 2,3 %.
5. Da smo presegli norme za 10,3 % več kot lani ter s tem izdelali več izdelkov ter zmanjševali odnos režije.
6. Da smo dosegli za 19 % večji celotni dohodek kot lani.
7. Da smo dosegli 21,3 % boljši koeficient obračanja sredstev kot lani.

8. Da v vsem času nismo povečali cen naših izdelkov, ampak jih z vskladitvijo cen, uvedbo prodaje franco ter uvedbo enotnega cenika celo znižali. Glede na prodane količine v I. polletju znaša to znižanje cen 95.291.000 din.

Delavski svet je potrdil naslednjo delitev čistega dohodka, kot jo je predlagal upravni odbor:

|  |                 |
|--|-----------------|
| Obvezni prispevek v rezervni sklad podjetja  | 35.154.041 din  |
| Prispevek v skupni rezervni sklad industrije   | 1.019.655 „     |
| Osebnih dohodkov za kritje izplačil po tarifnem pravilniku                                 | 367.078.371 „   |
| Za osebni dohodek nad tar. pravilnikom   | 91.769.580 „    |
| Nerazporejeni del dohodka, ki se bo razporedil v sklade ob koncu leta po zaključnem računu | 100.945.862 „   |
| Razdeljeni čisti dohodek   | 595.967.509 din |

Pri delitvi čistega dohodka je delavski svet upošteval naslednje:

1. Da je treba pokriti izplačane osebne dohodke po tarifnem pravilniku v znesku 367.078.371 din.

2. Da je treba zagotoviti izplačila iz dela nad tarifnim pravilnikom v skladu z dosedanjo politiko treh plač letno za nagrade, premije, delitev dela nad tarifnim pravilnikom, samopomoč in izdatke v breme osebnih dohodkov, ki izvirajo iz določil zakonskih predpisov.

Znesek, določen za osebne dohodke nad tarifnim pravilnikom, se po obstoječem tarifnem pravilniku deli takole:

|                                      |                |
|--------------------------------------|----------------|
| 52 % za delitev nad tar. pravilnikom | 47.720.182 din |
| 7 % za nagrade                       | 6.423.871 „    |
| 28 % za premije                      | 25.695.482 „   |
| 5 % za samopomoč                     | 4.588.479 „    |
| 8 % za ostale potrebe                | 7.341.566 „    |

PORABA ŽARNIC ZA RAZSVETLJAVO je v posameznih deželah zelo različna. Tako na primer porabi povprečno vsak prebivalec v ZDA 6,5, Kanadi 4,9, Norveški 4,5, Danski 4,3, Švedski 4,1, Avstraliji 3,3, Angliji in Franciji 2,8 do 3 in v Nemčiji 2,5 žarnic na leto. Majhna povprečna poraba žarnic v Nemčiji ni samo zaradi tega, ker so tam stanovanja znatno manjša, temveč tudi zato, ker so gospodinje varčnejše. Tudi pri nas imamo navado, da v prostorih, kjer trenutno ne prebivamo, ugašamo razsvetljavo, medtem ko na primer v ZDA puščajo razsvetljalne prostore čez noč tudi če teh prostorov ne uporabljajo, kar velja predvsem za hodnike, veže, stopnišča itd.

PODJETJI SIEMENS IN WESTINGHOUSE sta sklenili pogodbo, po kateri bo lahko tovarna Siemens uporabljala izkušnje, ki jih ima tovarna Westinghouse v zvezi z miroljubnim izkoriščanjem atomske energije. Ta pogodba naj bi pomagala Nemčiji, da bi lahko v doglednem času dohitela na tem področju ostale države.

EKSPORT NEMŠKIH RADIJSKIH SPREJEMNIKOV V ZDA. Po statističnih podatkih je izvozila Nemčija v ZDA leta 1955 ca. 46.000, leta 1956 ca. 108.000, leta 1957 pa celo 152.000 radijskih sprejemnikov. Pri tem pa niso všteti avtomobilski in mali ročni radioaparati.



SKUPNA ELEKTRIČNA CENTRALA ZA NORVEŠKO, ŠVEDSKO IN FINSKO, ki se bo gradila po pogodbi med temi državami, se bo nahajala vzhodno od Norveške na norveškem ozemlju. Ta centrala bo dobivala vodo iz jezera Tornetråsk, ki leži na Švedskem. V to jezero pa se zopet izliva reka Torne, ki teče po finskem ozemlju in tvori nekaj časa mejo med Švedsko in Finsko. Moč hidrocentrale bo znašala 400.000 KW.

POTREBA PO ELEKTROINŽENIRJIH V ANGLIJI. Kakor cenijo, bodo potrebovali v Angliji leta 1959 nad 22.900 elektroinženirjev. Predvidevajo, da ne bodo mogli zasesti 29 % mest. Enaka slika je tudi glede potreb v ostalih tehniških poklicih, pri katerih čutijo posebno pomanjkanje po fizikih, kemikih, geologih, metalurgih in strojnikih.

KONEC ELEKTRIČNEGA TRAMVAJA V NEW YORKU. Pomladi so demontirali zadnji odsek električnega tramvaja, ki je bil v obratu celih 69 let. Tramvaj so nadomestili z avto- in trolejbusi.



# Šef

Nekateri menijo, da je s šefom podobno kot s pesnikom: dober pesnik se rodi pesnik, ne da se ustvariti. Resnica je, da mora imeti tudi dober šef določene strokovne in organizatorske sposobnosti, predvsem pa prirojen človeški odnos do podrejenih, kar ni vsakemu dano.

Vendar ni da bi glede zaželenih lastnosti šefov jemali tako oster kriterij kot pri pesnikih. V skladu z obstoječimi potrebami je šefov veliko, medtem ko je resničnih pesnikov zelo malo. Razen tega pa se dajo šefi s primerno kritiko in samokritiko prav lepo popraviti (tehnično povedano: „justirati“). Poznamo torej prav dobre „izdelane“ šefe. Kot za vsakega velja tudi zanje pravilo: svoje napake videti, priznati, popravljati.

O dobrih šefih se malo govori, še manj pa piše. Nič zato, dobra roba se sama hvali! Zato pa so šlabi šefi deležni vsakovrstne kritike — od podtalnega šepetanja in zavogalnega objedanja — do javne kritike v časopisu in humorističnih listih. Ljudje so pač maščevalni in radi vrnejo šilo za cgnjilo.

Nasproti slabim voditeljem se enako kritično obnašata tako socialistični kot kapitalistični svet. Eden kot drugi si ne moreta dovoliti razkošja, da bi na vodilnih mestih v podjetju sedeli ljudje, ki nimajo ne strokovnih in ne obče človeških kvalifikacij za pravilno in predvsem rentabilno vodenje poslov in ljudi. Morda so kapitalisti še nekoliko manj sentimentalni pri obravnavanju lastnosti svojih velikih in malih šefov. Ostra medsebojna konkurenca sili kapitalističnega podjetnika k zelo natančnemu ocenjevanju in obravnavi živega in mrtvega proizvodnega materiala in vsako popuščenje pomeni gospodarski minus.

Zanimivo je brati, kaj vse svetuje kapitalistični svet svojim šefom in kaj od njih zahteva. Pri tem ne smemo pozabiti, da gre v stvari za čim popolnejše izkoriščanje človeške kapacitete, čeprav navidez v zelo blagi in humani zunanji formi.

„Factory“, USA, 12/57: „Od česa je odvisen moj uspeh?“

Vsak šef naj si zastavi naslednja vprašanja:

- Ali vprašam za svet tudi druge, ali pa delam vse po svoji nezmotljivi glavi?
- Ali vspodbujam ljudi k samostojnemu odločanju?
- Ali sem zmotno ravnal, ko sem skušal tuje mnenje prilagoditi lastni predstavi o rešitvi določenega problema?
- Ali sem voljan odkrivati znake ustvarjalnosti in samostojnega mišljenja pri podrejenih?
- Ali si vzamem časa za razmišljanje o človeških odnosih (!)
- Ali imam osebni kontakt z mnogimi ljudmi ali samo s favorizirano manjšino?
- Ali dajem razumljiva navodila, tako da vsak posameznik razume „politiko“ podjetja?

*The Royal Bank of Canada „Monthly Letter“:*

Kadar govorimo o vrednosti šefa, se v prvi vrsti vprašujemo o njegovih sposobnostih za sporazumevanje z ljudmi. To pomeni, da so mu potrebna naslednja svojstva:

- da zna dajati napotke in navodila, da odobrava tuje mišljenja, kakor bi se skladalo z njegovim lastnim;
- da zna tako kritizirati, da pri iznašanju pomanjkljivosti daje tudi že navodila za izboljšanje;
- da zadovolji tudi tiste ljudi, ki želijo, da se jim osebne zasluge priznajo;
- da ostane navzlic vsem težavam, ki se pojavijo nepričakovano, logičen, čvrst in vztrajen.

*Arbeitswissenschaftlicher Arbeitsdienst,*  
5/8

„Menažerska bolezen“

„Menažerska bolezen“ je v svetu dobro znan pojem, ki jo dobivajo ljudje na vodilnih mestih, ki živijo in delajo pod namišljeno devizo: Vse moram sam napraviti in urediti! — To seveda ne drži! Preje bi se reklo, da je po sredi neka ljubosumnost na „vsak napad na njihove kompetence“, odnosno nezaupanje nasproti drugim ljudem. Taki ljudje ne pozabljajo niti za trenutek na delo, s skrbjo legajo zvečer v posteljo, zjutraj pa se zbudijo utrujeni in zdelani.

Najsigurnejši način, da tej bolezni ne uide, je tale:

1. *Ne privoščite si niti trenutka počitka!* Vaš čas ni vaš, temveč tovarniški. Ne porabite niti minute časa zastonj: to bi pomenilo, da popuščate, kar se vam bo prav gotovo maščevalo. Konkurenca je huda!
2. *Vse zabave povežite z delom!* Zelo je važno, da v kavarni, gledališču, v kinu, družbi in na izletih vedno mislite na delo in na tisto, kar morate jutri storiti.
3. *Nič se ne sme zgoditi brez vašega znanja in privolitve!* Ne glede na to, če gre za milijonsko naročilo ali za tedensko poročilo o potrošnji kolomaza — o vsem se pričujate sami — če je vse v redu in natančno tako, kot ste si vi to zamislili.
4. *Izkoristite svoje noči za kontinuirano delo!* Zakaj bi tratili dragoceni čas s spanjem, ko je vendar znano, da v prvih nočnih urah prihajajo na um najboljše ideje.
5. *Ne štedite svojih moči!* Plačani ste zato, da stavite na razpolago vse svoje sposobnosti. Ne štedite jih, vi imate itak preveč moči! Če jih nimate vi, jih imajo — drugi!

---

Ali že veste, da bo sindikalna podružnica podelila odlikovanje zaslužnim tovarišem, ki so kupili lani motorni čoln za Ankarano, ki se sedaj pred mizarsko delavnico sonči in propada, neuporaben in nekoristen.

Kdor kaj ve o njegovi nadaljnji usodi, naj sporoči v uredništvo revije pod šifro »120.000«.



6. Končno, *varujte se zdravnikov!* K njim se za-tekajo samo slabiči, ne pa pravi dinamo-stroji, kakor ste vi!

Op. uredništva: Po preverjenih podatkih ta bo-lezen pri nas še ni zavzela epidemičnega obsega, zato preventive niso nujne.)

In še nekaj poberkov z domačih njiv!

„Izbor“, Ljubljana, 4/5: „Preobremenjeni šef“ (v izvodu)

Šef: „Kaj naj počnem? Del osebja, s katerim de-lam, ni uveden v poslovanje, drugi del pa, ki je uveden, potrebuje vsak čas kakšna pojasnila. Ako dodaste k temu še stranke, ki zahtevajo vedno *mene*, nato telefonske pogovore, kjer zahtevajo zopet sa-mo *mene*, boste dobili komaj blede sliko moje pre-obremenjenosti in položaja, v katerem se nahajam!“

Podrejeni: „Naš šef ne dovoljuje, da bi kateri koli posel opravil samostojno. Vedno smo zanj še za-četniki, ki ničesar ne znamo. Vse mora vedeti, o vsem dokončno odločati — tudi o nepomembnih rečeh — mi pa sedimo brez posla in čakamo, kdaj nam prinese delo.“

Ako opozorite takšnega šefa, da si mora sam vzgojiti samostojne sodelavce, tedaj bo brez moči razprostrl roke in odgovoril: „Saj sem tolikokrat poskušal, pa brez uspeha!“

Ako mu znova prigovarjate, naj še enkrat poskusi, potem bo naložil podrejenemu samostojno delo in navrgel nekaj bežnih in nejasnih navodil — Uspeh bo verjetno slab, ker podrejeni tega še ni delal in zelo verjetno ne bo izvršil dela tako, kot je potrebno.

„Preobremenjeni“ šef ima zopet dokaz več, da ima nesposobne in popolnoma nesamostojne sode-lavce, na katere se ne more zanesti.

Kaj hoče tak šef prav za prav samemu sebi do-kazati. S tem „dokazuje“ — o tem pa niti sam ni popolnoma prepričan — da je samo on najsposob-nejši v svojem oddelku in da bi, če bi njega ne

bilo, ves oddelek v kratkem propadel. Skratka, on je nenadomestljiv!

Toda „preobremenjeni“ šef dejansko dokazuje, da ni dorasel, da bi razumel, da so koristi podjetja važnejše od njegovega osebnege ugleda. Dokazuje, da ne pozna zadovoljstva zrelega človeka, ki se čuti srečnega, ko vidi nastajati nekaj novega, če-tudi je pri tem sodeloval samo kot iniciator ali kot pomagač.

Izbor, Zagreb, 14/58: „Zakaj cenijo delavci svo-jega delovodjo?“

(izvod iz ankete)

Prvi: Rekel bi, da je v prvi vrsti njegova spo-sobnost, da je enako pravičen do vseh delavcev. Ako bi on javno pokazal, da cení nekoga bolj kot druge, bi zanesljivo izzval negotovanje, kar bi naravno škodilo odnošajem v oddelku.

Drugi: Dobro mora poznati delovne procese v oddelku, tako da vedno lahko pokaže delavcu, kako naj izvrši njegovo naročilo.

Tretji: Imeti mora dobro mišljenje o svojih lju-deh. On pričakuje od njih lojalnost, pa tudi sam mora biti lojalen do njih.

Četrti: Vsak želi, da je šef dobre nravi, da kaže razumevanje za delavca in da se lepo vede.

Peti: Dober šef je človek, ki vam nekaj naroči na tak način, kot bi vi sami to želeli storiti. Mene ne moti, da mi nekdo daje naloge, motilo pa bi me tedaj, če bi to bilo storjeno v surovem tonu.

Priznati moramo, da res ni lahko biti šef spričo tolikih zahtev, ki jih nanje stavlja podjetje, okolica in sodelavci. Najboljši odgovor bo: „Mi nismo an-geli — sicer pa pometite nekoliko tudi pred svo-jim pragom!“

(Op. uredništva: V zvezi s člankom za vsak slučaj opozarjamo bralce, da je vsaka podobnost z živimi ali mrtvimi iz vaše okolice nemogoča, kakr-šnokoli primerjanje in vzporejanje pa — nepripo-ročljivo.)



Foto: Krenner

Detajl dvorišnega nasada





## Ponovna zmaga

Dne 18. junija t. l. je v Kranju gostovala kegljaška ekipa Telekomunikacij iz Ljubljane. Prijateljski dvoboj se je vršil, kakor vedno, v disciplini  $6 \times 100$  lučajev. Srečanje se je vršilo na štiristeznem kegljišču KK Triglava v Kranju.

Rezultati srečanja pa so bili naslednji:

„Iskra“ — Kranj:

|                   |             |
|-------------------|-------------|
| 1. Kordež Alojz   | 405 kegljev |
| 2. Žiberna Andrej | 406 kegljev |
| 3. Bregar Stane   | 394 kegljev |
| 4. Ambrožič Jelo  | 394 kegljev |
| 5. Zelenik Franc  | 377 kegljev |
| 6. Valentar Stane | 395 kegljev |

Skupaj:

2.371 kegljev

„Telekomunikacije“ — Ljubljana:

|                   |             |
|-------------------|-------------|
| 1. Vičič Miro     | 390 kegljev |
| 2. Resman Nande   | 369 kegljev |
| 3. Jenko Jože     | 361 kegljev |
| 4. Petrovič Ciril | 351 kegljev |
| 5. Lupša Rudolf   | 316 kegljev |
| 6. Novak Vinko    | 344 kegljev |

Skupaj:

2.131 kegljev

Razlika v kegljih je torej 240 v prid kegljaške ekipe Iskra.

Povratno srečanje se bo vršilo v prihodnjem mesecu v Ljubljani.

## Iskra : Planika 8 : 1 (6 : 0)

V počastitev „Dneva mladosti“ so se prvič pomerile v rokometu ženske ekipe tovarne „Iskra“ in tovarne „Planika“. Pripomniti pa moramo, da je bila ekipa tovarne „Iskra“ okrepljena s tremi igralkami rokometnega kluba „Mladosti“, ker v sami tovarni še ni dovolj deklet, ki igrajo rokomet, za sestavo ekipe. Ekipa „Planike“ pa je bila sestavljena izrecno iz delavk tovarne „Planika“.

Ekipa „Iskre“ se je okrog 100 gledalcem predstavila v naslednji postavi: Breda Jaklič, Maja Pirc, Ivana Zavrl, Marjeta Jurman, Francka Kajzer, Heda Rajgelj in Mojca Bučinek.

Tekmo je sodil zelo dobro Jože Javornik iz Kranja.

Takoj v prvih minutah igre so igralke „Iskre“ vzele pobudo v svoje roke. Igralke „Planike“ so se nekaj časa še kar dobro upirale, toda Iskrčanke so postavile rezultat prvega polčasa 6 : 0 v korist „Iskre“.

Drugi polčas je potekal v popolni premoči ekipe Iskre in so igralke Planike le redko prihajale pred vrata Iskre. Do konca tekme sta padla v korist Iskre še dva gola, medtem ko je Planika dosegla častni zadetek.

Pri ekipi Iskre se je opazilo, da nekatere igralke igrajo rokomet že dalj časa, zato tudi izdatna zmaga Iskre ni presenečenje, nasprotno pa smo opazili, da so igralke Planike šele začetnice in bodo morale vložiti še precej truda, da se bodo lahko uspešneje uveljavljale, v tej za dekleta zelo koristni igri z žogo.

## Za „Dan borca“

Dne 4. julija za praznik „Dan borca“ se je vršil na štiristeznem kegljišču KK Triglava v Kranju prijateljski kegljaški dvoboj med ekipama KK Triglava iz Kranja in „Iskra“.

Rezultati tekmovanja, katero se je vršilo v disciplini  $6 \times 200$  lučajev pa so bili naslednji:

„KK Triglav“ Kranj

|                   |             |
|-------------------|-------------|
| 1. Martelanc Lado | 857 kegljev |
| 2. Rozman Franc   | 760 „       |
| 3. Ciglič Hinko   | 795 „       |
| 4. Štekar Anton   | 866 „       |
| 5. Rogelj Marjan  | 840 „       |
| 6. Turk Jože      | 885 „       |

Skupaj:

5.003 kegljev

„Iskra“ — Kranj

|                   |             |
|-------------------|-------------|
| 1. Ambrožič Jelo  | 747 kegljev |
| 2. Kordež Alojz   | 824 „       |
| 3. Žiberna Andrej | 780 „       |
| 4. Bregar Stane   | 799 „       |
| 5. Krenner Jože   | 786 „       |
| 6. Valentar Stane | 838 „       |

Skupaj:

4.774 kegljev

Razlika v kegljih znaša 229 v prid KK Triglavu.

Ekipa Iskre je tega dne prvič nastopila v disciplini 200 lučajev po tekmovalcu. Doseženi rezultati so povsem zadovoljivi, posebno še oni KK Triglava, saj je doseženi rezultat 5003 kegljev mednarodne vrednosti. V ekipi Triglava so z doseženimi rezultati vsekakor presenetili tov. Štekar, Turk Jože in Rogelj Marjan, kateri imajo levji delež za tako sijajni skupni rezultat. Mladinec Turk Jože je 885 porušenimi keglji dokazal, da



je v odlični formi in da je povsem zaslužen o-svojil naslov mladinskega prvaka FLRJ za leto 1958/59.

V ekipi Iskre je bil najboljši tov. Valentar Stane z 838 porušenimi keglji. Rezultati ostalih tekmovalcev so razen Kordeža Alojza pod običajnim povprečjem.

Skupno povprečje po tekmovalcu pa je sledeče:

|            |               |
|------------|---------------|
| KK Triglav | 833,8 kegljev |
| „Iskra“    | 795,6 „       |

Povratno srečanje se je vršilo v mesecu septembru t. l.

## Zanimivo povratno kegljaško srečanje v Mariboru

Dne 5. julija je kegljaška ekipa Iskre z ostalimi športniki naše tovarne gostovala v povratnem kegljaškem srečanju v Mariboru. To srečanje je bilo z ekipo „TAM“, katera je v minulem mesecu gostovala pri nas v Kranju.

Tekmovanje se je odvijalo v disciplini  $6 \times 100$  lučajev. Srečanje se je odvijalo na dvosteznem kegljišču KK Lokomotive v Mariboru.

„TAM“ — Maribor

|                   |               |
|-------------------|---------------|
| 1. Šlegl Rudolf   | 365 kegljev   |
| 2. Krček Stane    | 368 „         |
| 3. Grobelnik Edo  | 349 „         |
| 4. Skvarča Slavko | 364 „         |
| 5. Bajerl Ivan    | 377 „         |
| 6. Goleš Karel    | 399 „         |
| Skupaj:           | 2.222 kegljev |

„Iskra“ — Kranj

|                   |               |
|-------------------|---------------|
| 1. Kunst Jože     | 313 kegljev   |
| 2. Bregar Stane   | 385 „         |
| 3. Krenner Jože   | 357 „         |
| 4. Stružnik Ivan  | 375 „         |
| 5. Žiberna Andrej | 401 „         |
| 6. Valentar Stane | 391 „         |
| Skupaj:           | 2.222 kegljev |

Značilni izid srečanja, ki se je končal z neodločnim rezultatom. Srečanje samo je bilo zelo razburljivo, vse do zadnjega lučaja. Prednost „Tamovcev“, katero jim je dovolil danes izpod svoje običajne forme naš prvi tekmovalac tov. Kunst, smo od tekmovalca do tekmovalca zmanjševali in se ob zaključku razšli z neodločnim rezultatom. Srečanja, ki bi se končala z „remijem“, so pri kegljanju zelo redka. Z doseženim rezultatom pa smo bili tako zadovoljni vsi, vsaj nihče ni mogel trditi, da je „boljši“.

Pripomniti pa moramo, da smo nastopili okrnjeni, brez dveh naših dobrih tekmovalcev, kar je vsekakor razvidno iz doseženih rezultatov. S kompletnim moštvom bi sigurno zmagali, tako smo pa morali s skrajno požrtvovalnostjo prepustiti eno točko simpatičnim „Tamovcem“.

Najboljši tekmovalac srečanja je bil tov. Žiberna Andrej, kateri je edini prekorlačil znamko 400 kegljev.

Po končanem tekmovanju so nam „Tamovci“ priredili družabni večer, na katerem smo bili zbrani samo „kegljači“. Izmenjali smo si nešteto športnih mnenj, med drugimi tudi to, da bi ta srečanja ostala tradicionalna.

Za lep sprejem in veliko gostoljubnost Mariborčanom tovariška zahvala.

\*

Op. ured.: Nogometiši, pinkponkaši in strelci so v Mariboru doživeli občuten poraz v dvoboju z »TAM«, zato »verjetno« uredništvo ni moglo dobiti točnih rezultatov s tega dvoboja.

Cenjene bralce prosimo, da nam oprostite zamudo pri izidu te številke Revije. Tiskarna jo zaradi nujnih potreb naše komercialne in propagandne službe za beograjski in zagrebški velesejem ni mogla pravočasno dotiskati.

ZA RAZISKAVO POLARNEGA SIJA v okviru mednarodnega geofizikalnega leta so zgradili celo radarsko omrežje, ki se razteza od Point-Parrowa — naj-severnejšega ameriškega naselja do Unalasko na Aleutih. Neka druga ameriška radarska mreža pa bo opazovala raztezanje polarnega sija proti jugu.

PERISKOP, DOLG 30 m ZA OPAZOVANJE POSKUSOV atomskega pogona letal so zgradili v ZDA. S tem bodo lahko opazovali v varne razdalje daljinsko upravljana letala na atomski pogon, predvsem pa mislijo s tem periskopom nadzirati reaktorje v teh letalih.

95 VOLTOV napetosti ima miniaturna baterija, ki je dolga 25 in debela 8 mm. Take baterije uporabljajo za miniatur-

ne elektronske aparate, ki jih izdeluje neka ameriška tovarna.

NAJVEČJA SOVJETSKA ATOMSKA CENTRALA bo imela moč 420.000 KW. Dva reaktorja s tlačno vodo bosta vsebovala 30 ton naravnega in preko 40 ton nasičenega urana (U 235). Vsak reaktor bo gnil tudi turbogeneratorje z močjo 210.000 KW.

PRVA ELEKTRIFICIRANA ŽELEZNIŠKA PROGA NA KITAJSKEM bo povezovala mesti Čengtu in Paoki. To bo prva elektrificirana proga, ki so jo začeli graditi letošnjo pomlad.

PODZEMELJSKA ŽELEZNICA V RIO DE JANEIRU bo zgrajena po naj-novejših izkušnjah pariškega Metroja. V Parizu so namreč pričeli z uvajanjem vagonov z gumijastimi kolesi,

katero je pričela izdelovati tovarna Renault. Podzemeljski vlak se po tem sistemu ne vozi po tračnicah, temveč po betonskem koritu, kar je mnogo cenejše. Francoski inženirji omenjene tovarne bodo zaradi izdelave projektov obiskali Rio de Janeiro.

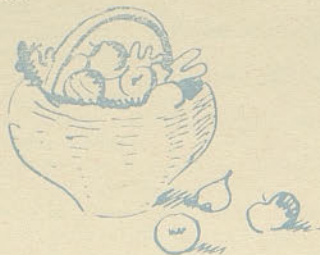
VIBRACIJE NEBOTIČNIKA EMPIRE-STATE-BUILDING, ki je visok 422 m, merijo posebne merilne naprave, ki so jih lansko leto montirali na najvišji točki nebota. Glavni del te naprave sestavlja kompas z vrtavko. Merilne rezultate prenašajo po kablju 16 km daleč in jih registrirajo. Pokazalo se je, da je ta 102 nadstropna in 365.000 ton težka hiša izredno stabilna in da niha s frekvenco 7 do 8 nihajev na minuto, pri tem pa so izmerili največje premike 6 mm.



# Sadje

## v prehrani

Pri nas še ne upoštevamo sadja kot potrebno živilo, ampak še vedno kot nekakšen dodatek oziroma priboljšek. Verjetno bo preteklo še nekaj časa, preden nam bo tako nepogrešljivo kot nam je n. pr. krompir, ki je vsak dan na mizi.



Zakaj pa naj bo sadje dnevno na mizi?

Skoraj vsi že vemo, da vsebuje mnogo vitaminov in rudninskih soli, ki telesu primanjkujejo zlasti pozimi in

zgodaj spomladi. Zato ima zgodnje sadje še svojo posebno vrednost. Ker nam pomaga popravljati pomanjkljivosti zimske prehrane. Ze telo samo nam to pove s tem, ko prav poželjivo čaka na prve češnje, jagode, borovnice in tako dalje.

Sadje nas osveži s svojim sokom, v katerem so razne prijetne sadne kisline in razne dišavne snovi. Z njim si potešimo tudi žejo in bolj se z njim osvežimo kot s kavo in drugimi poživili.

Redno uživanje sadja ureja prebavo in pomirja razdraženo in izčrpano živčevje. Zato je kot vsakdanje živilo neprecenljivo. Ne samo draga limona s sladkorjem, tudi skodelica gozdnih jagod, borovnic, posebno še ribezlja nas pomiri in okrepi.

Z rednim uživanjem sadja množimo v telesu tiste snovi, ki so mu potrebne v boju proti boleznim.

Kdaj naj sadje uživamo?

Kadarkoli ga le moremo in ga imamo pri roki — bi bil kratek odgovor. Vendar moramo tudi pri tem upoštevati, da je potreben red. Najbolje je, da ga uživamo pri rednih dnevnih obrokih. Dopoldanska in popoldanska malica iz sadja in kruha je primerna za odrasle in otroke. Naj sadja ne pri-

manjkuje tudi pri kosilu in večerji. Več je vredno kot kuhano.

Utrujenemu človeku je priporočljivo ponuditi sadje pred obedom, ker ga to posveži in potem po krajšem presledku laže poje ostale jedi. Prav tako naj se sadja pred kosilom poslužijo debelejši, ki imajo velik tek, ker si s sadjem taki dobri jedci potolažijo prvo lakoto, da potem jedo manj poželjivo in so hitreje siti.

### HIGIENA PRI UŽIVANJU SADJA

V splošnem velja, da moramo jesti le umito sadje z umitimi rokami. Najbolje je, da ga operemo, če je le mogoče pod tekočo vodo.

Kakor je sadje priporočljivo, ga vendar ne smemo uživati prekomerno. Letni dnevni povpreček je 25 do 30 dtg. Razumljivo pa je, da to količino v zelo rodovitnem letu prekoračimo. Pri uživanju sadja moramo še posebej paziti, da želodca ne preobložimo in se potem ne napijemo vode. Nekatero sadje ima namreč to lastnost, da se z vodo napoji in zato boleče napenja.

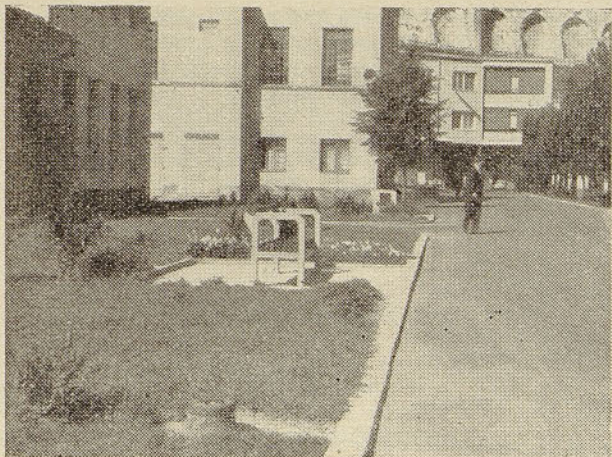
Marija Sušnik

## Dopoldanski izlet k slapu Šum

Foto: Dežman







V letošnjem letu  
je osnovan  
komunalni odsek,  
ki skrbi za ureditev  
tovarniškega dvorišča

Tudi  
lepo urejeni  
nasadi na  
tovarniškem dvorišču  
govorijo o  
redu, ki vlada  
v ISKRI

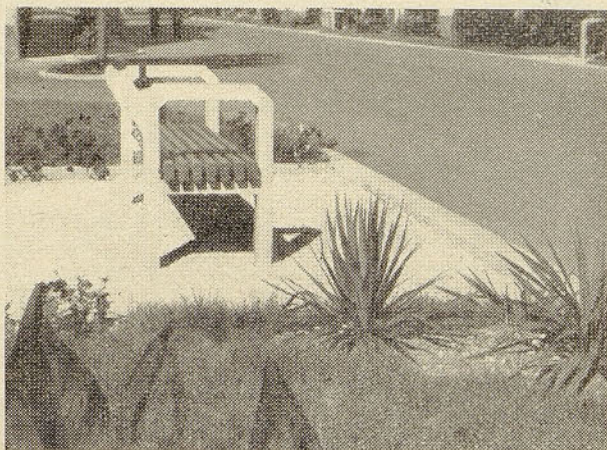


Foto: Krenner



Naši vrtnarji so  
dokazali svoje  
sposobnosti. Pravijo pa,  
da bo prihodnje leto  
še lepše



# PERSONALNA KRONIKA

## VSTOPILO V MESECU JUNIJU 1958

1. Janez Rot, razvojni biro, pomožni uslužbenec;
2. Jožica Likozar, razvojni biro, pomožna uslužbenka;
3. Igor Lamovec, razvojni biro, pomožni uslužbenec;
4. Cvetka Avsenik, nakupni oddelek, stenodaktilografinja;
5. Ciril Bučan, razvojni biro, polkvalificiran delavec;
6. Alojz Brenkuš, montaža avtoelektrike, polkvalificiran delavec;
7. Vladislav Grušovnik, mon. usmernikov, polkvalificiran delavec;
8. Pavla Stržinar, priprava dela, polkvalificirana delavka;
9. Ivanka Planinšek, produkcija, polkvalificirana delavka;
10. Draga Ješe, priprava dela, nekvalificirana delavka;
11. Anton Veiseisen, prevozni oddelek, polkvalificiran delavec;
12. Stefan Broder, produkcija, nekvalificiran delavec;
13. Stanko Dobre, orodjarna, kvalificiran delavec;
14. Jože Trdina, produkcija, polkvalificiran delavec;
15. Viljem Martincič, orodjarna, nekvalificiran delavec;
16. Martin Kočevar, montaža, polkvalificiran delavec;
17. Alojz Zebec, bakelitna delavnica, polkvalificiran delavec;
18. Ignac Rakovec, produkcija, polkvalificiran delavec;
19. Janez Kavčič, razvojni biro, kvalificiran delavec;
20. Avdo Isabegović, kontrola, kvalificiran delavec;
21. Martin Veiseisen, produkcija, polkvalificiran delavec;
22. Rudolf Glavič, produkcija, polkvalificiran delavec;
23. Ferdinand Gaser, produkcija, polkvalificiran delavec;
24. Mustafa Beširevič, komunalni oddelek, polkvalificiran delavec;
25. Ivan Kukec, bakelitna delavnica, polkvalificiran delavec;
26. Ivanka Naglič, navijalnica, nekvalificirana delavka;
27. Slavka Zagorc, montaža avtoelektrike, polkvalificirana delavka;
28. Stjepan Brajdič, premeščen v predstavništvo v Beograd, kvalificiran delavec;
29. Marjan Mihelčič, odprema, polkvalificiran delavec;
30. Vera Konjar, montaža central, polkvalificirana delavka;
31. Francka Strniša, montaža central, polkvalificirana delavka;
32. Marija Zorko, stiskalnica, polkvalificirana delavka;

33. Jožefa Kocjančič, produkcija, polkvalificirana delavka;
34. Majda Šenk, rezkarna, polkvalificirana delavka;
35. Milan Pretnar, električna delavnica, mojster VK;
36. Antonija Jereb, priprava dela, polkvalificirana delavka.

## IZSTOPILO V MESECU JUNIJU 1958

1. Silvo Puhar, razvojni biro, VK;
2. Marija Jerše, montaža, PK;
3. Peter Primožič, orodjarna, KV;
4. Franc Zontar, ključavničarska delavnica, KV;
5. Vera Ramovš, montaža, PK;
6. Rudi Resnik, vzdrževanje strojev, KV;
7. Franc Golob, produkcija, PK;
8. Jelka Ambrožič, montaža central, PK;
9. Janez Polajnar, produkcija, PK;
10. Rudi Kokaš, produkcija, NK;
11. Vladimir Druškovič, produkcija, PK;
12. Ivan Hiti, ročna delavnica, KV;
13. Odon Sešek, orodjarna, NK;
14. Franc Dvojmoč, kontrola, PK;
15. Vera Dolenc, prodajni oddelek, SSU;
16. Anica Debelak, razvojni biro, NSU;
17. Silva Kveder, razvojni biro, NSU.

## POROČILI SO SE V MESECU JUNIJU

1. Franc Ropret, zaposlen v produkciji, se je poročil z Marijo Ropret, zaposleno pri KZ Šenčur.
2. Jože Knapič, zaposlen v produkciji, se je poročil s Klaro Ivančič, zaposleno v produkciji.
3. Mira Šturbelj, zaposlena v razvojnem biroju, se je poročila z našim štipendistom tov. Leonom Štirnom.
4. Jože Selan, zaposlen v polirnici, se je poročil z Marijo Arnež, zaposleno v Tiskanini, Kranj.
5. Ivan Ambrož, zaposlen v lakirnici, se je poročil s Antonijo Trškan, upokojenko v Kranju.
6. Rezka Prelesnik, ločena Sikošek, zaposlena v produkciji.
7. Viktor Benčan, zaposlen v produkciji, se je poročil z Ljubico Tomič, zaposleno pri Zdravstvenem domu v Kranju.
8. Milica Celar, zaposlena v produkciji, se je poročila z Alojzjem Bobnarjem, zaposlenim v ročni delavnici produkcije.
9. Ivana Jenko, zaposlena v produkciji, se je poročila z Francem Ahčinom, posestnikom v Kranju.
10. Marija Rupar, zaposlena v produkciji se je poročila s Francem Špirom, zaposlenim pri Inteksu, Kranj.

## VSTOPILO V MESECU JULIJU 1958

1. Andrej Novak, vzdrževanje strojev, kvalificiran delavec;
2. Janez Kovač, vzdrževanje strojev, kvalificiran delavec;
3. Peter Vodnik, ročna orodjarna, kvalificiran delavec;
4. Anton Tepina, orodjarna, kvalificiran delavec;
5. Franc Križaj, orodjarna, polkvalificiran delavec;
6. Vinko Grašič, razvojni biro, kvalificiran delavec;
7. Franc Stanjko, ključavničarska delavnica, kvalificiran delavec;
8. Jože Stibelj, montaža instrumentov, kvalificiran delavec;
9. Andrej Penček, galvanika, polkvalificiran delavec;
10. Alojz Vene, kontrola, polkvalificiran delavec;
11. Ivan Naglič, preizkušnja materiala, polkvalificiran delavec;
12. Stefan Brezar, montaža instrumentov, kvalificiran delavec;
13. Ivan Štiren, montaža usmernikov, kvalificiran delavec;
14. Lovro Kozjek, kontrola, kvalificiran delavec;
15. Janez Hribar, orodjarna, kvalificiran delavec;
16. Andrej Cegnar, montaža central, kvalificiran delavec;
17. Jernej Omerz, razvojni biro, kvalificiran delavec;
18. Vinko Suhadolnik, orodjarna, kvalificiran delavec;
19. Alojz Zupan, razvojni biro, kvalificiran delavec;
20. Jože Berčič, kino oddelek, nekvalificiran delavec;
21. Leopold Senk, komunalni oddelek, polkvalificiran delavec;
22. Valentin Benedik, vrtalnica, polkvalificiran delavec;
23. Florijan Lomber, I. del. prod., polkvalificiran delavec;
24. Jernej Ribič, II. del. prod., kvalificiran delavec;
25. Marija Zibert, montaža central, kvalificirana delavka;
26. Peter Leben, skladišče prodaje, polkvalificiran delavec;
27. Franc Brce, bakelitna delavnica, polkvalificiran delavec;
28. Franc Jerala, IV. del. prod., kvalificiran delavec;
29. Jože Vidic, ključavničarska delavnica, kvalificiran delavec;
30. Jože Prelovšek, razvojni biro, kvalificiran delavec;
31. Malin Živkovič, razvojni biro, kvalificiran delavec;
32. Andrej Orehar, strojna orodjarna, kvalificiran delavec;
33. Vinko Pretnar, montaža instrumentov, polkvalificiran delavec;
34. Anton Žargar, orodjarna, kvalificiran delavec;
35. Božo Malovrh, orodjarna, kvalificiran delavec;
36. Peter Globočnik, razvojni biro, kvalificiran delavec;
37. Alojz Mlakar, kontrola, kvalificiran delavec;
38. Anton Ferbar, orodjarna, kvalificiran delavec;



39. Janez Krmelj, montaža avtoelektrike, polkvalificiran delavec;
40. Vladislav Florjančič, komunalni oddelek, polkvalificiran delavec;
41. Marko Globočnik, kontrola, kvalificiran delavec;
42. Marjan Mikluš, gradbeni oddelek, polkvalificiran delavec;
43. Alojz Tabor, montaža avtoelektrike, polkvalificiran delavec;
44. Ivan Pavec, vzdrževanje strojev, polkvalificiran delavec;
45. Mitja Krampfl, vzdrževanje strojev, kvalificiran delavec;
46. Milan Stare, montaža usmernikov, polkvalificiran delavec;
47. Marjan Udovč, ključavničarska delavnica, kvalificiran delavec;
48. Jaka Globočnik, montaža central, polkvalificiran delavec;
49. Janez Arh, razvojni biro, kvalificiran delavec;
50. Ivan Štirn, I. del. prod., kvalificiran delavec;
51. Silvo Seražin, elektro delavnico, kvalificiran delavec;
53. Vinko Senk, montaža avtoelektrike, kvalificiran delavec;
54. Štefan Poredoš, kontrola, visoko kvalificiran delavec;
55. Vinko Resnik, razvojni biro, srednji strokovni uslužbenec;
56. Franc Kozelj, razvojni biro, srednji strokovni uslužbenec;
57. Marija Sumrada, obratno gospodarstvo, nižji strokovni uslužbenec;
58. Antonija Janhar, investicije, srednji strokovni uslužbenec;
59. Ivanka Jalenc, priprava dela, nižji strokovni uslužbenec;
60. Jože Malnar, samski dom Planika, nižji strokovni uslužbenec;
61. Marjan Bizjak, razvojni biro, srednji strokovni uslužbenec;
62. Mojca Kovačič, računovodstvo, srednji strokovni uslužbenec;
63. Inge Kušar, razvojni biro, nižja strokovna uslužbenka;
64. Janez Kern, razvojni biro, srednji strokovni uslužbenec;
65. Roman Vitez, priprava dela, srednji strokovni uslužbenec;
66. Zofija Brenkuš, propaganda, nižja strokovna uslužbenka;
67. Viktorija Pravica, obratno gospodarstvo, pomožna uslužbenka;
68. Marija Franjič, predstavništvo Zagreb, srednja strokovna uslužbenka;
69. Milena Bitenc, nakupni oddelek, srednja strokovna uslužbenka;
70. Franc Lukež, sekretariat, pomožni uslužbenec;
71. Sonja Režun, razvojni biro, pomožna uslužbenka;
72. Antonija Jerič, orodjarna, pomožna uslužbenka.

#### IZSTOPILI V MESECU JULIJU 1953

1. Marjan Škoberne, vzdrževanje strojev, NSU;
2. Francka Šaus, montaža, PKV;
3. Rezka Ovniček, I. del. prod., PKV;
4. Stane Bogataj, prevozni oddelek, PKV;
5. Janez Cvek, odprema, KVP;
6. Stane Grohar, ključavničarska delavnica, KV;
7. Olga Smrekar, gradbeni oddelek, PKV;
8. Vera Ločniškar, kontrola, KV;
9. Marija Gros, kontrola, PKV;
10. Jožica Logar, III. del. prod., PKV;
11. Ana Hočevnar, komunalni oddelek, PKV;
12. Pavel Bregar, prevozni oddelek, PKV;
13. Marija Dolenc, samski dom, PKV;
14. Milan Regovec, sekretariat, SSU;
15. Ivan Oman, sekretariat, SSU;
16. Ivan Bonifačič, predstavništvo Reka SSU.

#### V MESECU JULIJU SO SE POROČILI

1. Petrovič Lado, zaposlen v kinomontaži, se je poročil s tov. Zgonc Danico, zaposleno v propagandnem oddelku.
2. Žagar Nežka, zaposlena v produkciji se je poročila s tov. Krtom Francem, zaposlenim pri Zlatarstvu v Ljubljani.
3. Jeraj Franc, zaposlen v razvojnem biroju, se je poročil z Brzin Marijo, zaposleno pri Gorenjski predilnici v Škofji Loki.
4. Mazi Franc, zaposlen v orodjarni, se je poročil s tov. Rihteršič Pavlo, gospodinja.
5. Zavrl Anton, zaposlen v orodjarni, se je poročil s tov. Draksler Francko, zaposleno v Intexu.
6. Rakovec Anton, zaposlen v kontroli MTC, se je poročil s tovarišico Gorenc Pavlo, zaposleno v podjetju Intex, Kranj.
7. Peklenik Jože, zaposlen v razvojnem laboratoriju, se je poročil s tov. Ažman Mojco, zaposleno v ambulanti, Kranj.
8. Pojdgorské Ivanka, zaposlena v mali strugarni, se je poročila s tov. Györekom.
9. Kranc Ludvik, zaposlen v nakupnem oddelku, se je poročil s tov. Demšar Jožico, uslužbenka mestne lekarne, Kranj.
10. Perčič Viktor, delavec v produkciji, se je poročil s tov. Prek Lojzko, uslužbenko DUR Iskra.

#### VSTOPILI V MESECU AVGUSTU 1953

1. Tomaž Hafner, razvojni biro;
2. Franc Blekuš, razvojni biro;
3. Rafael Rajgelj, orodjarna;
4. Alojz Rak, orodjarna;
5. Dragotin Goričan, orodjarna;
6. Jože Ješe, vzdrževanje strojev;
7. Vincencij Zerovnik, vzdr. strojev;
8. Jože Marn, vzdrževanje strojev;
9. Jerca Frelj, montaža instrumentov;

Dne 19. julija 1958 sta se poročila Danica Zgonc, tehnični urednik naše Revije, grafik našega propagandnega oddelka in Lado Petrovič, visokokvalificirani delavec v kino akustiki.

Obema mladoporocencema želi naše uredništvo vso srečo na njuni skupni poti.

Dohod k campingu

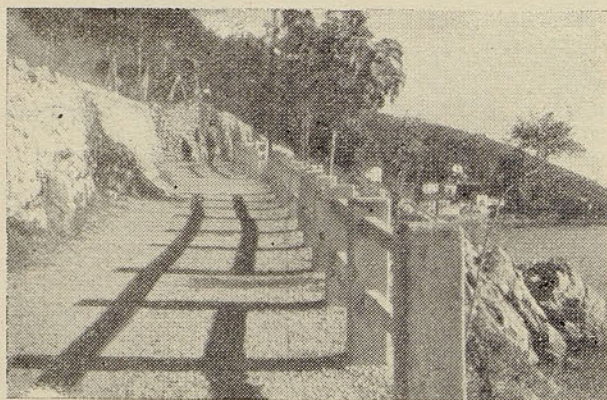
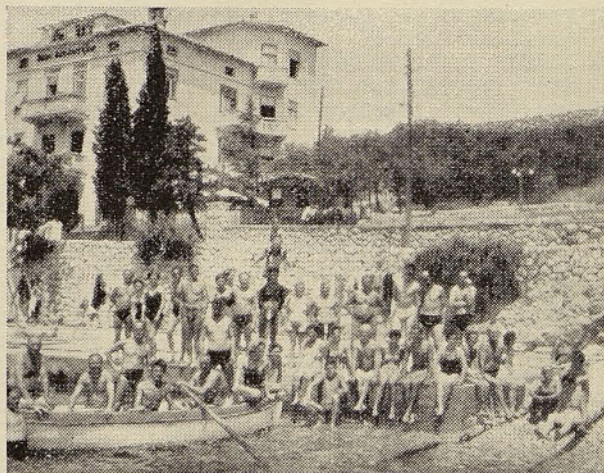


Foto: Dežman  
Na dopustu v Crikvenici





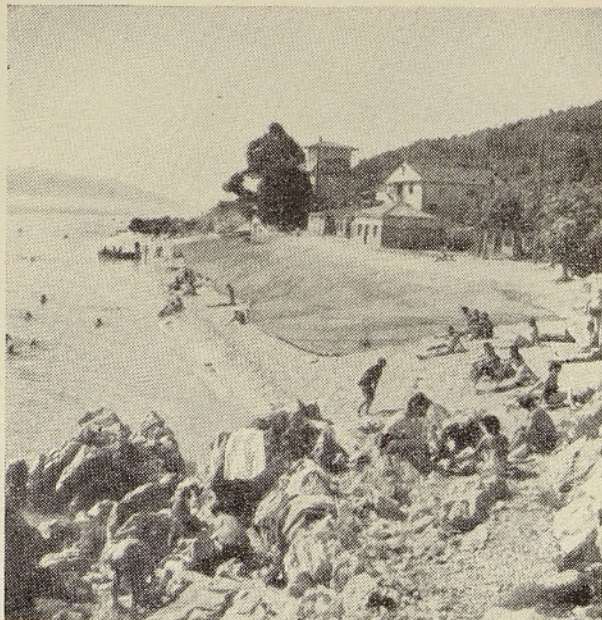
10. Ciril Hegler, kino montaža;
11. Alojz Novak, gradbeni oddelek;
12. Ernest Kavčič, pom. orodjarna;
13. Lambert Jereb, produkcija;
14. Marjan Gaberšček, produkcija;
15. Franc Jereb, bakelit;
16. Antonija Kalan, izobraževalni center;
17. Antonija Suštar, izobražev. center;
18. Angelca Bergant, izobražev. center;
19. Vera Ramšek, izobraževalni center;
20. Marija Justin, izobraževalni center;
21. Marija Mežnar, izobraževalni center;
22. Antonija Ješe, izobraževalni center;
23. Vera Pogačnik, izobraževalni center;
24. Leopold Drmota, izobražev. center;
25. Ana Kern, izobraževalni center;
26. Rafael Lavtar, nakupni oddelek;
27. Jože Konc, OTK;
28. Stanko Polanič, razvojni biro;
29. Ivanka Loštrek, razvojni biro;
30. Ivan Urbanč, razvojni biro;
31. Albina Pilar, komunalni oddelek;
32. Janez Jenko, ključavničarska del.;
33. Vera Fajfar, produkcija;
34. Rudolf Skofic, orodjarna;
35. Vladimir Poljanšek, nakupni odd.;
36. Pavla Androjna, prodajni oddelek;
37. Tončka Drinovec, računovodstvo;
38. Mihael Roblek, razvojni biro.

#### IZSTOPILI V MESECU AVGUSTU

1. Volarič Mladen, Reka;
2. Ing. Gorjanc Ferdo, razvojni biro;
3. Zofija Rejc, navijalnica;
4. Marija Skofic, montaža central;
5. Tončka Kunstelj, produkcija;
6. Berta Mrak, produkcija;
7. Ivanka Žitnik, navijalnica;
8. Milan Pretnar, elektro delavnica;
9. Maks Tomažič, splošni oddelek;
10. Tot Bagi Nandor, razvojni biro;
11. Vladimir Stritih, kino oddelek;
12. Vladimir Salej, vzdrževanje strojev;
13. Jože Žilih, razvojni biro;
14. Anzelm Trobec, produkcija;
15. Franc Pegam, vzdrževanje strojev;
16. Zvonko Mušič, knj. delavnica;
17. Peter Markun, I. del. produkcije;
18. Ema Novak, produkcija;
19. Kristina Mrak, montaža central;
20. Josip Geringer, prevozni oddelek;
21. Franc Kuralt, produkcija;
22. Jožica Žumer, kontrola;
23. Stane Reberšek, OTK;
24. Vladimir Kern, orodjarna.

#### UPOKOJENI V MESECU AVGUSTU

Tovarišica **N o v a k Ema**, rojena dne 24. septembra 1907 v Koštanjevicah na Krasu je bila zaposlena v našem podjetju 10 let, zaposlena je bila v produkciji. Pri svojem delu je bila vestna in marljiva. Želimo ji, da zaslužen pokojnino uživa v zdravju in zadovoljstvu še mnogo let.



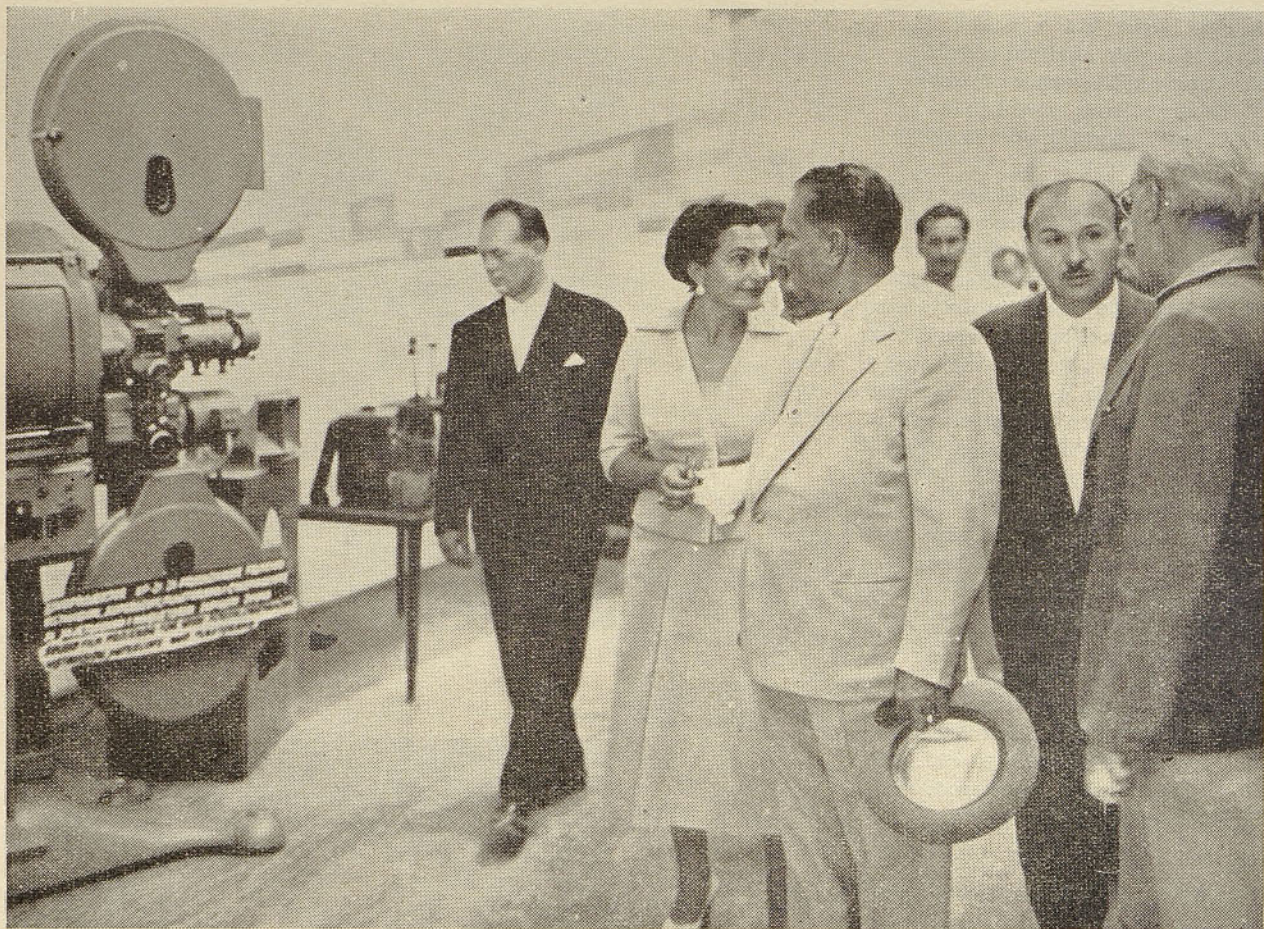
Moščeniška draga

- 1 Plaža
- 2 Kuharice
- 3 Camping

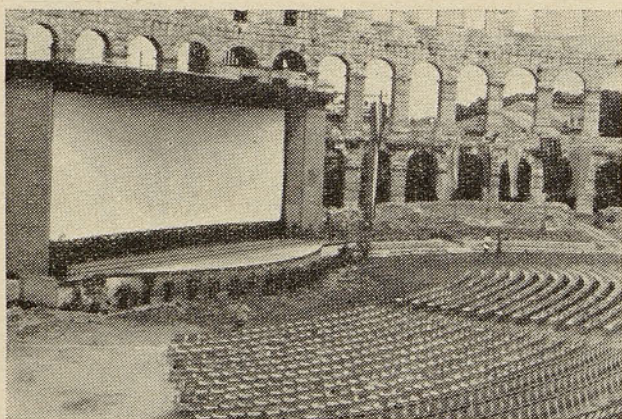
(Foto Dežman)







Obisk predsednika republike v našem paviljonu na ZV



Puljski festival smo tudi letos oskrbeli s kinoprojektorji in zvočno ojačevalnimi napravami



Vsaka delavnica naj ima  
svojega dopisnika



Z vašo pomočjo bomo  
vsebino revije še izboljšali

Berite revijo Iskra,  
glasilo delovnega  
kolektiva Iskre, ki vas bo  
seznanila z vsemi problemi  
tovarne, delovnih odnosov,  
tehničnega napredka

Pišite nam o vašem delu  
v tovarni in doma



Sporočite nam vaše  
mnenje o reviji, o njeni  
vsebinski in obliki

*Dopisujte v glasilo Iskra*